

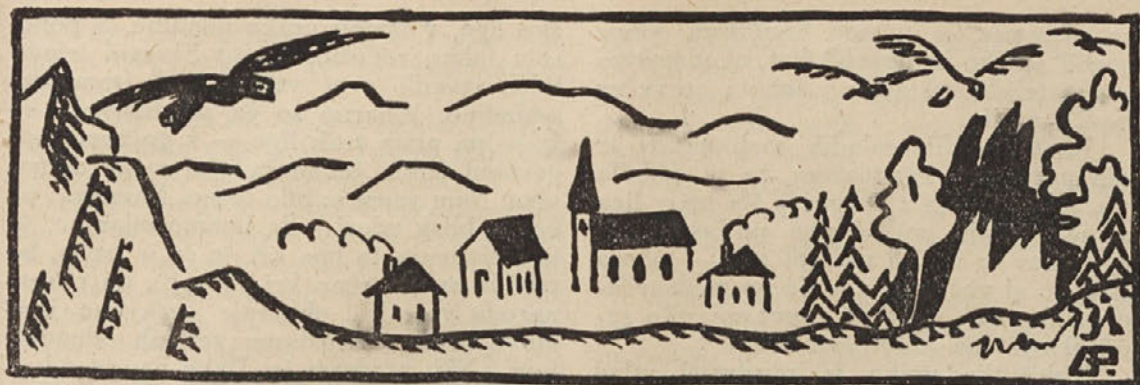
»Mladost«, orlovsko glasilo, izhaja v začetku vsakega meseca v Ljubljani. — List izdaja konzorcij »Mladosti« v Ljubljani. — Upravišтво je v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna, pritličje. — Naročnina je za člane Orlovske zveze 45 K, za vse druge 60 K na leto. — Posamezna številka velja 12 K. — Odgovorni urednik je Ludovik Tomažič. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Urejuje: **Jernej Hafner**, Ljubljana, župnišče pri Sv. Petru.

Orlovske potrebščine

ima v zalogi Gospodarski odsek Orlovske zveze v Ljubljani, Jugoslovanska tiskarna. Obračajte se edino nanj. Začasno priporoča in razpošilja:

Zlata knjiga slovenskih Orlov, nevezana K 10'—	Partiture za klavir orlovske him- ne, prostih vaj, vaditeljskih, za naraščaj itd. po K 5'— in . K 10'—
Vsak Orel jo mora docela poznati in se po njej ravnati.	Tekmovalne vaje za Maribor . . . 12'—
Mladinske in telovadne igre . . . 10'—	„ „ za leto 1921. 10'—
Za slehernega načelnika ne- obhodno potreben učni pri- pomoček v telovadnici, zlasti še za one, ki vodijo naraščaj.	Orlovske čepice (šte. 54—58) . . . 70'—
Priporoča se tudi vsem šol- skim vodstvom.	Majce 77'—
Poslovne knjige (vložni zapis- nik, blagajniška knjiga članov in glavna blag. knjiga, stalež- na knjiga rednih in podpornih članov), pola à 2'—	Odeje za konje, komad 150'—
Orlovska pesmarica, II. natis . . . 5'—	Znaki J. O. Z. (novo došli), komad . . . 10'—
Magnezija, 1 kg 200'—	Mariborski znaki, komad 3'—
Slike in besedilo članskih pro- stih vaj za leto 1921. 9'—	Trobke za načelnike s trakom . . . 80'—
Slike in besedilo vaditeljskih vaj za leto 1921. 15'—	Trobke za načelnice s trakom . . . 70'—
Sprejemnica za člane (diplome) . . . 6'—	Ajmo mi Sokoli 6'—
	Osnutki (4 strani) 3'—
	„ (8 „) 6'—
	Mladost (1914—1919) à 5'—
	„ 1920 à 20'—
	Krogle 180'—
	Mariborskega tabora fotografije v obliki razglednice à 6'—
	Zavojnina in poštnina se zaračuna posebej.

Pismo iz Pariza.

Pariz, 27. aprila 1921.

Dragi prijatelj!

Čutim dolžnost, da Ti kljub pičlemu času napišem poročilo o kongresu francoske katoliške mladine, ki se je vršil od 22. do 24. aprila v Parizu, ker so se na njem dogodile stvari, ki bodo gotovo Tebe in našo mladino globoko razveselile. Društvo »Association catholique de la jeunesse française« je imelo svoj prvi povojni občni zbor, da natančno pregleda, kake rane mu je vsekala vojska, oziroma če se tudi dobre moralne posledice dajo zaslediti med mladino.

Na dnevni red se je postavilo danes tako aktualno vprašanje »o krizi stanovske samozavesti«. Dobro pripravljene referenti iz poslaniških, senatorskih in proforsorskih krogov so analizirali to vprašanje.

Stanovska samozavest bi morala biti spoznanje trojne dolžnosti: dolžnosti do Boga, do bližnjega in do samega sebe. Bog nam je naložil delo, zato ga ljubimo. Delati se ne sme iz gole potrebe in s kletvijo v ustih.

Delo je za nas sredstvo, da se izpopolnujemo, ali da se dvignemo, ako smo padli.

Naš bližnji potrebuje našega dela, mi sami ne moremo izhajati brez njegovega, zato moramo natančno znati, da nas stanovske dolžnosti vedejo do onih, ki imajo isti stan in do takih, ki živijo v drugem poklicu. Stanovska samozavest ni nekaj temnega, delo jo razsvetljuje in razjasnjuje dolžnosti, ki iz njega izvirajo.

Iz tega sledi, da mora imeti poklic svoj namen v življenju, ki se mora izvrševati v socialnem duhu, prepojen z nadnaravnimi čustvi. Mladina naj se torej vzgaja moralno, naj se jo nauči spoznavati delo iz nadnaravnega vidika, naj se vzgaja ta-

ko, da bo ljubila svoj poklic in svoj stan, v katerega jo je Bog poklical. Ljubezen do dela, ljubezen do svojega dela! Ravno v tem oziru se je izgubil svet, zašel je v temo in ne najde izhoda. Po vseh stanovih se opaža zmota sebičnega dela, materijelnega pojmovanja stanu. — Udeleženci kongresa so tekom dveh dni študirali to vprašanje, donesli velikanško gradivo iz prakse in zaključili, da ni izhoda brez nramno-verske vzgoje v družini, v šoli, v zakonodaji.

Iz vseh kotov Francije so došli v glavno mesto voditelji kat. mladine, revni duhovniki z idealno blestečimi očmi, iz katerih zrejo vera, upanje in ljubezen; kmečki fantje z rujavimi lici, gorečimi očmi, neredno razčesanimi lasmi, širokimi prsi, polnimi načrtov, navdušenja in ljubezni; navadni delavski fanti, ki jim trudno delo še ni moglo ukloniti glave; poslanci, učitelji, profesorji, prelati, visoki uradniki... vse se je zbralo v Parizu, srcu Francije. Pomešani med seboj so si stiskali roke in se pogovarjali brez predsodkov, brez stanovskega nasprotstva. Meni je trepetalo srce, ko sem slišal mladeniča iz Pirenej, ko je razkrival svojo gorečo ljubezen do vere in čednosti; pri tem so se mu bliskale črne oči in so mu padali na čelo gosti črni neredni kodri. In zopet drugega iz bretanskih meglenih kmetij, ki je brez smeha, brez vidnega zunanjega ginjenja razkosaval abnormalno sodobno življenje, samo čelo mu je bilo malo nabrano v gube in okoli ust se mu je vsedla črta tako, da smo vsi znali, da ima ta srce, ki hoče in more. Fantje z dežele so lepše govorili čestokrat kot akademska učenost.

in med odborom A. C. I. F. prisrčno brat-
Ker vlada med inostranskim dijaštvom

sko razmerje, je seveda kongresni odbor porabil priliko in povabil kat. akademstvo na prijateljski sestanek v soboto na večer dne 23. aprila.

Krasen defilé mladih zastopnikov iz vseh narodov! Francozom so se polnila srca, mladeničem z dežele je šla kri v lica od navdušenja, mi pa smo poslušali tok nagovorov in mislili na lepi sen — morda danes to ni več le sen — da bo mednarodno sodelovanje mladine zopet spravilo za voženi svet na pravo pot nazaj.

Tujce-akademike je pozdravil mlad predsednik iz zahodne Francije in očarani vsled njegovih ljubeznivih izrazov mu kar nič nismo zamerili, ako se je spotikaval nad imeni zastopanih narodov in ako ni mogel v tem svečanem trenutku popolnoma spraviti v red svojega geografskega znanja. Saj tega ni treba, ako je v prsih katoliško srce!

Kot prvi med tujci-akademiki je odgovoril na pozdrav zastopnik kluba jugoslovanskih akademikov v Parizu, predsednik »Domagoja« — prsi prepete s trakom »Domagoja«. Nepopisen je bil sprejem našega zastopnika, ki je v lepi francoščini tolmačil čustva naše jugoslovanske mladine do francoskih mladeničev in naše navdušenje za mednarodni mladeniški katoliški pokret.

»Trpljenje, preganjanje, s tem smo počeli pod plapolajočim praporom Mahničevega svetega idealizma. Zaničevanje smo želi in žrtvovali smo ter si tako sezidali temelj, ki se ne podere nikdar več. Solze in kri, mučeništvo mora biti na dnu vsakega dela. Naši mladini se blišči na čelu ta znak mučeništva, obžarjen od nekega nadnaravnega optimizma, zato naš pokret ne pozna počitka, zato dere, gazi naprej, žrtvuje in zmaguje« ...

Stoje so mu ploskali ko je tako slikovito narisal početke našega pokreta in tako krasno karakteriziral našo zlato mladino. ... »In kakršnekoli naj bodo domače prilike, Bog nam je odprl pot do pravoslavnihi bratov, tja se bomo obrnili, da jim zanesemo kot bratski dar svoje navdušenje, svojo krepost, naš križ, naš katolicizem in naš program, ki je: Omnia restaurare in Christo! ...

10 minut je tako govoril in ko je nehal, je rektor katol. instituta msgr. Baudrillard¹ vstal, pristopil k njemu in se mu ginjeno zahvalil.

Za njim je govoril član našega kluba, g. dr. Dverniki, predsednik Ciril-Metodej-

ske lige, v imenu češke mladine. S ponosom lahko rečemo, da so Slovani triumfalno izvedli svoj vstop med francosko omladino. Viharno so ga pozdravljali, ko je — na prsih trak lige — z govorniški gestami slikal temni položaj svoje domovine. Nam vsem je bilo tesno. Naenkrat pa kakor blisk udari: »Pa imamo mladino, ta ima življenje, ta ima kri, in če je treba, bo pustila svojo srčno kri škropiti, da ohrani narodu vero in obvaruje cerkvene hrane pred zverinstvom verskih odpadnikov.« Njih program je: Dalje naprej s križem v roki!

In tako so sledili drug za drugim. Vstal je španjolec, črn, graciozen, eleganten, vročerkven, globoko veren in je z izrazito gesto izjavil: »Izgubili smo cesarstvo, izgubili smo kolonije, vse smo izgubili — ohranili pa smo vero in ta nam zadostuje.«

Za njim je nastopil švicar in govoril o mladini, ki pije gorsko vodo in njeno čistost, ki hoče utirati veri pot, kakor si udirajo pot v dolino plazovi švicarskih ledenikov.

Tudi Irska je govorila. Jokali smo skoroda. Vitek, visok mladenič, z sanjavimi, mehkiimi očmi, na kojih dnu se je skrivala železna volja, ki je tako značilna za njih katolicizem, je nastopil. Družino so mu pozaprl, sorodnike postreljali, ali odnehal ne bo ne on, ne irska mladina, dokler se Irska ne osvobodi protestantskega robstva. Bog jo čuvaj, to skalnato Irsko z zelenimi polji, predstavljajočo neupogljivost njenega naroda in njih upov polna katoliška srca!

Govoril je Poljak o ljubezni svoje mladine do nebeske matere. »Mater božjo smo izbrali za poljsko kraljico in kakršnakoli so mnenja o naši državni obliki, kar se tiče Matere božje, smo vsi monarhisti.«

Kot glas iz onkraj morja je končal mlad Kanadijanec in družil z Evropo mladeniško navdušenje ameriškanih katolikov.

Krasen defilé, ponavljam, ki mi ne bo šel iz spomina. Na tihem mi je prišlo to skrivno vprašanje, zakaj neki niso še govorili mladenči od onstran Rena in iz Italije, ker tudi ti imajo svojo veliko zgodovino žrtvovanja in zmagovanja.

Za zaključek je naslovil msgr. Baudrillard, ta veliki cerkveni govornik, nekaj besed na zbrano mladino. Ne morem opisati gorkote, ki me je prešinila, ko se je obrnil posebej na Jugoslovane in na Čehe in slavil njih čednostno mladino, njihova zlata srca, njihovo neupogljivost. »Vi francoski mladeniči, nesite v spomin se-

¹ Glej: Brzojavni pozdravi v št. 11. in 12. »Mladosti« l. 1920, str. 184.

boj širom naše domovine zgled jugoslovanske in češke mladeži kot cilj, kateremu se bližajte!»

Drugi dan sta prisostvovala češki in jugoslovanski zastopnik, vedno spoštljivo pozdravljena, slavnostnemu banketu.

Popoldne se je vršilo sklepno zborovanje, ki je dalo zopet povod navdušenim ovacijam našemu zastopniku. Kardinal Dubois je predsedoval zborovanju in kot predsedniku so mu bile predstavljene vse inostranske delegacije. Ko je došel do našega vrlega »Domagojca«, so mu zabliskale oči, ker je v njem spoznal mladeniča, ki ga je pozdravljal lansko leto, ko se je vozil preko Jugoslavije, v Zagrebu v imenu hrvaške omladine. Kardinal je stopil na estrado ter se obrnil proti občinstvu, kazajoč na jugoslovanskega mladeniča: »Imel sem izvanredno srečo, da sem se vozil po blagoslovljeni deželi Hrvatov in Slovencev. Našel sem tam mladino, katoliško mladino, koje krepost in globoka vernost sta se mi neizbrisljivo vtisnili v spomin. Po hribih so natrošene bele cerkvice, kot golobice, ki varujejo to verno ljudstvo; k tem cerkvicam pa vodi narod navdušena zlata jugoslovanska katoliška mladina. Moja dolžnost kot Vašega nadškofa je, da Vam stavim za zgled tu mlada junaška srca, da Vi delate po naši domovini to, kar hrvatska in slovenska mladina vrši med svojim narodom.«

Ta nepričakovana hvala iz ust kardinalovih, akoravno morda pretirana, je tembolj značilna, ker drugih narodov ni omenil. Jaz mislim, da morajo biti ti dogodki za naše Orle izpodbudni, ker vidijo,

kako spoštljivo gledajo nanje katoličani drugih narodov. Kardinal je zahteval, da se morata govora našega in češkega zastopnika ponatisniti v celoti v francoskih časopisih in revijah.

Jaz napravim globok poklon naši mladini, ko ji to sporočam, in sem Bogu hvalen, da mi je dal čast pripadati temu narodu.

Francoski narod ima mlado svetnico, svetničico bi rekel — »našo Ivanko« jo imenujejo — zgled viteštva, čistosti in smrtne požrtvovalnosti za brambo domovine in vere. V Rouenu je zgorela dne 30. maja 1430, lani je bila proglašena za svetnico. Ko bi naši Orli, kojih glas gre po svetu, prosili to sv. Ivanko Arško, da naj jih sprejme v zaščito, ko bi jo slovesno priklicali za svojo patrono, potem bi njih idealni boj zavzel še širša polja. Pod njeno belo lilijsko zastavo z imeni Jezusa in Marije bi drli naši Orli naprej, za njo, ki bi pred njimi nevidno jezdila na belem konju, kot vihar bi šli širom domovine in pridobili nazaj narodu vero, čistost, krepost, upanje.

Daj, prijatelj, o tem premišljevati s svojimi brati Orli in povej jim, da jim pariški katoliški akademiki v zahvalo in v izpodbudo pošiljamo gorki bratski pozdrav: Bog živi!

Alojzij Kuhar,

(koroški duhovnik, stud. soc. et polit.).

* Predsedstvo O. Z. je imelo posvetovanje o tem, pa se ni moglo odločiti, da bi izvolilo za našo zaščitnico sveto deklico - junakinjo. Priporoča jo pa Orlicam, ki bi ne mogle najti primernejše patrone!

Pomladno solnce.

Pomlad je tukaj — tista srečna doba,
ko prvi žar se mladih rož dotika,
brezsenčni dnevi blaženih spominov,
mladosti rožne — vedno živa slika.

O zlata jutra, polna blagoslova,
vsa smehljajoča se v rumeni zarji,
zaman poskušajo vas otemniti
poznejših let oblaki in viharji!

A kdor je rasel v vigredi brez solnca,
oddaljen od blažilnega studenca,
občutkov nežnih v srcu ta ne nosi,
pozna se mu mladosti temna senca...

Osamljen hodi po samotnih potih,
naj še tako se mu življenje smeje;
srce ostane prazno, pusto, hladno,
če v prvi se mladosti ne ogreje.

Pomladno solnce — skrbna, modra vzgoja
iz nežne dobe v pozno starost sije;
brez žarkov vere, upanja, ljubezni
pa vse življenje siva megla krije.

Limbarski.

Pota k zvezdam.

Krog nas buče dnevni dogodki. Dan za dnevom — že leta teko — gre v brezbrežno daljo... Mi begamo z dnevi in se klonimo dnevnemu mnenju. Duša pa, ustvarjena od večnega Boga, teži in koprne po Njem.

O kolikokrat zahrepeni kvišku, k Solncu!

Pridejo ure, ko začuti mlada duša vso nečimernost sveta in tedaj bi poletela preko vseh vrhuncev borne zemljice do zvezd, do Boga, ki je dober.

A malo je takih trenutkov in ni, da bi begali v kraljestvu velikih, silnih misli, ki širijo svoj polet od morja k morju... Tudi nam ni vsak dan dano, da bi snovali velikopotezne načrte, globokozamišljena dela, ki s svojimi plamenecimi kreljuti zadevajo ob zvezde. Štiri stene našega vsakdanjega življenja so preozke za tako velikanske stvari. Zato treba, da duši damo preprosta, enostavna sredstva, s katerimi prepoji od jutra do večera naše vsakdanje delo. Ker treba je, da ostanemo gospodarji nad malodušnostjo lastne notranjosti in zmagamo tudi malenkosti zunanjih razmer. Malenkosti so naš sovražnik, ki s tisoč drobnimi puščicami lahko tudi smrtno rani.

Ta sredstva so znana, a zelo zanesljiva:

1. Nobeno jutro brez kratke, krepke molitve! Dan brez jutranje molitve je dan, ki ne bo jasen, je dan brez jutranjega solnca, dan brez sveže rose in krepilnega zraka. Oblačen bo, prijatelj moj, dan, ki ga ne pričneš z molitvijo. — Umiješ si obraz in roke, če pa molil nisi, tvoj pogled ne bo prozoren in tvoje roke ne bodo čiste. —

Greš na delo in namesto da bi z molitvijo posvečenim in od Boga blagoslovljenim delom stopal naprej in navzgor, boš tekal okrog kot uprežen konj v matilnici. — Veliko boš delal čez dan, a zvečer ne bo nič storjenega, kar bi dalo vrednost večnosti. Tvoja dela so podobna zlatim in srebrnim orehom, ki so brez jedra. — Seješ zrnje, pa vzkali plevel. — In premišljaš, meriš, računaš — toda vrednost tvojih števil in števil je enaka ničli. —

Zakaj? Zato, ker le oni dan ima svojo vrednost, ki se prične v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha, ki je posvečen časti in poveljanju večnega Boga. Tvoje dnevno delo resnično ne bo slabše, ako zjutraj moliš!

Pa kaj moli? — Marsikdo moli celo svoje življenje otroške molitvice, ki se jih je naučil v naročju maternem ali v šolskih klopih. Kdor jih ljubi, naj ostane pri molitvah otroške dobe. — A te molitve naj preveva duh in kri, prisrčnost in spoštljivost. Ne moli med česanjem las ali napravljanjem obleke!

Drugi si jutranjo molitev sam zloži, vsak dan drugače, kakor odgovarja potrebi in boju njegove duše. To je dobro. To so resni, misleči ljudje, ki hočejo svojemu življenju dajati smernice k božjim zvezdam. — Dobro je tudi, kdor se posluži molitvenika, morebiti litanij, katerih prošnje se svetlikajo kot rosne kapljice na jutranji travi.

Toda, karkoli že služi duši v jutranjo molitev: samo moli vsak! Naj ne gre nihče na svoje delo top in nem, kot žival pred plug.

Orlovske prireditve.

Orel je organizacija poštene krščanske slovenske mladine, ki naj se v svoji organizaciji umsko, нравno in telesno izobražuje in pa tako usposobljena zbuja, utrjuje in ogreva naše ljudstvo za vzore krščanskega mišljenja in življenja.

Orli smo člani slovenskih katoliških prosvetnih društev, posebej organizirani v telovadnih odsekih teh društev. Da bi lažje dosegali svoje posebne cilje in vršili svoje lastne naloge, ki so od splošnih ciljev in nalog prosvetnega društva večalimani različne, smo še posebej trdno organizirani v okrožjih in Zvezi, ki ima svoje predsedstvo in načelstvo.

Iz navedenih temeljnih načel in pravil ustroja in namena orlovske organizacije moramo zajeti tudi pomen, vsebino, okvir in organizatorična pravila naših prireditev. Izkušnje, dosegeni uspehi in doživete napake nam pri tem razmišljanju nudijo važno oporo; že sprejeti sklepi mero-dajnih činiteljev Zveze (občnega zbora, vodstva, načelstva in predsedstva) in določbe naših službenih knjig (Zlata knjiga, Poslovnik, Vadnik) so nam predpisano ravnilo.

Prireditve imenujemo: tečaje, izlete, tabore, tekme, javne telovadbe, telovadne nastope, obhode, igre, družabne večere,

veselice; v nekem oziru tudi pogrebe, procesije, manifestacije in verske vaje. V ožjem pomenu so nam prireditve: javni telovadni nastopi, združeni s službo božjo, obhodom, govori in včasih tudi z ljudsko veselico ali družabnim večerom. O teh bo govor v naslednjem.

Namen. Javen telovadni nastop naj poda vodstvu organizacije a) pregled čez delo, ki ga vrši telo, ki prireja nastop (odsek, okrožje, Zveza, cela ali ena pokrajina, naraščajski odsek); b) sliko uspehov, ki jih je doseglo to telo v splošnem in v primeri z zadnjim javnim nastopom; voditeljem in delavcem v tej organizaciji naj da lep nastop c) zadovolščenje za žrtve in trud priprav oziroma rednega dela; vsem članom in prijateljem naj vlije novega d) poguma in navdušenja, kot najboljše e) agitacijsko sredstvo naj vpliva na indifferenčno množico gledalcev in pridobi med njo novih prijateljev in članov, ali celo nasprotnike prepriča o veliki vrednosti in pomenu orlovstva; okrepi organizacijo z f) dohodki (vstopnina, darovi), pridobi ji novega g) ugleda in jo obogati s h) skušnjo.

Iz namena je razvidno, kolikega pomena so naše prireditve in je tako podan dokaz, da je neobhodno potrebno urediti priprave na prireditev tako, da bo uspeh gotov in popoln, da bo namen v vseh naštetih točkah dosegljiv in ne zgolj od slučajne sreče odvisen. Le izredne zapreke (vis maior = [nepredvidena, nepremagljiva] višja sila) smejo opravičeno ovirati popoln uspeh.

Preden začnemo razpravljati o pripravi nastopov, naj mi bo dovoljeno takoj opozoriti na nekatere važne okoliščine in pogoje uspeha, ki se dajo povzeti iz namena nastopov, da s tem pokažemo na navadne vzroke neuspehov in najpogostejše napake v organizaciji prireditev.

K a). Nastopajmo sami, ne z izposojenimi vrstami od drugod, ker to škodi ugledu prireditev in cele organizacije, pa tudi delavnost tistih, ki bi morali predvsem nastopiti, ubija, ker jim daje potuho in ustreza njihovim lenobi. Ako je nastop potreben, organizacija v kraju samem pa prešibka, naj jo tudi po imenu prirede drugi, ki nastopijo. Pokažemo naj pa vse, kar vadiamo; seveda v taki obliki, ki je primerna za nastop. Vsaka vaja je lepa, če je dovršeno izvajana.

K b). Nastopajmo šele takrat, ko pokažemo lahko kaj novega; bodisi nove vaje, večje število, bolj izvežbane telo-

vadce kakor pri zadnjem nastopu. Koder kažejo vedno isto, izgubljajo ugled pri občinstvu in si sami ubijajo veselje in voljo do napredka. Nikdar ne bodimo zadovoljni sami s seboj!

K c). Dober telovadec sam najbolje ve, kdaj je dobro pripravljen in kdaj je dobro nastopil. Da bo pa to mogel doseči, ne hitite preveč in ne krajšajte časa priprave. Če danes še ne veste, s kakšnim sporedom bi nastopili ali če boste mogli že čez par tednov z določenim sporedom nastopiti, odložite nastop! Le posrečen, dober nastop, ki bo pa takle, ako je dobro pripravljen, bo dosegel namen pod c, d in e.

K e). Na sporedu naj bo stalno tudi kratek govor, ki razlaga namen, delo in pomen orlovstva nepoučenim gledalcem. Govori naj oseba, ki zna govoriti in ima vpliv na navzoče; zelo primerno pa je, če govori član. Tudi lepe deklamacije in orlovske popevke so na mestu. Cela prireditev bodi tako urejena in obnašanje članov tako, da dela orlovstvo prikupljivo in razodeva jasno vzvišena načela in namene naše.

K f). Ne povzročajmo si stroškov, ki bi jih vsi dohodki nastopa komaj mogli pokriti. Mislimo vnaprej na morebitne neuspehe (slabo vreme, pičila udeležba, nepredvideni stroški). Ne prireajmo dragih dekoracij, ne naročajmo predragih godb, tribun, prostorov. Vstopnina bodi zmerna; včasih je prav, če tudi brez vstopnine nastopimo. Naročeni obedi naj se vnaprej plačajo!

H g). Kadar sestavljamo spored in pripravljamo nastop, mislimo, kaj bi moglo bolje služiti in kaj škoditi ugledu Orla! Koder ni mogoče izvesti dostojnega nastopa, naj se ga odloži!

K h). Važne skušnje zabeležimo v kroniki in upoštevajmo v bodoče. Učimo se tudi iz skušenj drugih odsekov in društev, pa izkušene brate poslušajmo! Obvarovali se bomo mnoge škode in razočaranja.

Priprava: Delimo jo v dvojno: daljnjo in bližnjo. K daljnji spada: seja odbora in vaditeljskega zbora, ki sklene prireditev, določijo v glavnih potezih spored in obseg; dogovor s prosvetnim društvom, če treba tudi z Zvezo in okrožjem ali sosednjimi odseki; določitev pripravljalnega odbora, v katerem je zastopano odsekovo predsedstvo in načelstvo, društven odbor in po potrebi še kak ugleden in delaven član društva, orliškega krožka ali drugih prijateljskih društev. Glavno načelo pri sestavi pripravljalnega odbora, ki samostojno in neodvisno vodi priprave, bodi:

razdelitev dela med sposobne, delavne in vplivne osebe. Ta odbor naznani takoj Zvezi preko okrožja kraj, čas in namen prireditve.

Bližnja priprava obsega: naznanilo pristojni oblasti (politični, finančni, ponekod občini, glede vlakov železnični direkciji); opremo telovadnega (veseličnega) prostora, garderob za telovadce in telovadke; tiskanje in pravočasno razpošiljatev vabil, naznanilo v časopisih, agitacijo v sosednjih krajih; preskrba z vstopnicami, žigosanje vstopnic; prošnja za morebitno polovično vožnjo po železnici, nabiranje darov in dobitkov za srečolov, strežništvo pri veselici. Preden se dá v tisk vabila, mora na podlagi predlogov predsedstva in vaditeljskega zbora pripravljani odbor sestaviti natančen načrt in spored prireditve. Ta mora biti primeren sposobnostim nastopajočih, mnogoličen, ozirati se mora na čas, kraj, občinstvo, določbe O. Z. o prireditvah.

Odseki prirejajo le poldnevne nastope, enako okrožja. Le v izrednih okoliščinah sme dovoliti O. Z. celodnevno prireditev. Pri odsekovi prireditvi so dolžni nastopati samo člani odseka, pri okrožni le člani okrožja. Vsi drugi se morejo udeležiti prostovoljno, obvezni pa so zanje morebitni vzajemni dogovori.

Na sporedu mora biti: telovadne točke (proste, redovne, orodne vaje, rajalni pohodi, vaje z orodjem, skupine, kipi, lahkoatletične vaje), petje (zlasti orlovskih pesmi, narodnih in državne državne himne), kratki nagovori (o orlovski organizaciji, o izobrazbi, o delu in boju za vero, narod, državo, o pomenu slavnosti in podobno). Govorniki morajo biti pravočasno naročeni. Izostajajo naj točke, ki spadajo bolj v cirkus, gledišče ali na plesišče, kakor pa na orlovsko telovadišče! Take točke nam jemljejo ugled in ne odgovarjajo ciljem in delu orlovstva. Raje se trudimo v telovadnici in na fantovskih večerih, da bomo mogli pri nastopih pokazati prave, lastne uspehe našega dela po načelih Orla. Tudi politični govori ne spadajo na orlovske prireditve. Veselica ni nujna točka orlovskih nastopov! Zabava ob pijači je le potrebno zlo tam, kjer prisostvujejo okrepčila potrebni gosti iz oddaljenih krajev. Kadar ni tehtnih razlogov, naj telovadnemu nastopu ne sledi veselica. Vstopnice naj bodo dvojne: za telovadbo (10% davka) in za veselico (30%). Če ne predmetom, ki se prodajajo, naj bodo zmerne, blago pošteno. Proda-

jajo naj se predvsem predmeti, ki so v zvezi z orlovstvom (znaki, razglednice, knjižice, »Mladost«) in narodnostjo.

Povabljeni sodelavci pri prireditvi (telovadci, govorniki, kritik, časnikarski poročevalec, uradni zastopniki) naj bodo vstopnine oproščeni. Naj se ne zgodi več, kar se je že dostikrat, da pride sodelovat član iz daleka, pa mora plačati vstopnino in neprestano kupovati srečke in razglednice! Kdor vodi prodajo in rediteljstvo, naj opozori vse sodelujoče na to.

Prireditelji naj preskrbe redno tudi večjega kritika telovadbe, ki naj takoj po dovršenem nastopu v garderobi, pozneje pa v »Mladosti« pove jedrnatu sodbo o nastopu, iz katere naj vsak zajame svoj nauk. Večje prireditve naj vnaprej določeni poročevalec stvarno opiše v dnevnem časopisju. Neokusne so pretirane samohvale; govore naj številke!

Važna je organizacija rediteljstva. Zastrazene morajo biti garderobe, telovadišče pred in po telovadbi, veselični prostori in blago. Ako niso reditelji v krojih, naj nosijo na rokavu znamenje. Za reditelje naj ne bodo otroci, počasneži, suroveži, nepremišljeni, ampak obzirni, takti, izkušeni, okretni, odločni, postavni ljudje, ki skrbijo, da se ves program nemoteno vrši po načrtu in da se ne zgodi nič, kar bi škodilo ugledu orlovstva ali pravicam kogarkoli. Kjer je pričakovati motenje nastopa od organiziranih nasprotnikov, naj se pravočasno zahteva od oblasti orožniška asistenca (varstvo).

Vrhovni voditelj prireditve, ki odloča v vseh zadevah, ki se tičejo prireditve (izvzema telovadne točke), navadno predsednik pripr. odbora, se mora večkrat prepričati, kako vrše reditelji svojo dolžnost. Celo prireditev mora voditi bistra glava in trdna roka! Tudi prodajo in strežbo je treba nadzirati.

Prodajo naj vodijo starejše, izkušene osebe, pa tudi pomočnice naj ne bodo preotročje. Takih, ki ne znajo računati, ki so okorne ali rade postajajo in si puste laskati, niso za strežnice. Vinjenim se ne sme dajati pijače, ampak se opozori nanje reditelje. Prodajalke zahtevajo takoj plačilo od strežnic, te pa od gostov. Vnaprej morajo biti določene osebe, ki pred zabavo donesejo prodajne predmete na prodajno mesto, kjer jih prevzemo one osebe, ki vodijo prodajo, po zabavi pa takoj pospravijo na varno. Tudi je treba dobro premisliti, kaj in koliko bi se prodalo, da se ne nabavi preveč ali premalo in pa, kako

se bo spravilo v denar, kar preostane. Ubito posodo plača takoj, kdor jo ubije. Račun položi vsaka voditeljica prodaje posameznih predmetov (n. pr. pijače, jedil, razglednic, srečk, tobaka, znakov in knjižic, šopkov itd.) blagajniku po prireditvi, ta pa odboru, ki pregleda račune, plača dolgove in razdeli čisti dobiček (10% O. Zvezi itd.), kakor zahtevajo pravila in dogovori.

Večji nastopi zahtevajo tudi fotografija, s katerim se je treba dogovoriti o velikosti in ceni slik, pa odrediti, odkod in kaj naj slika. Kdor kakšno lepo sliko pomnoži, naj kliše posodi O. Z. za ponatis v »Mladosti«, po eno razgledko pa pošlje za arhiv O. Z. Sploh naj bi vsak odsek, ki si preskrbi kakšno sliko, poslal po en izvod Zvezi, ki slike hrani v arhivu in izobeša na orlovskih razstavah.

Telovadcev, ki nastopijo, naj se ne vprega v pripravljalna dela. Njihovo delo je zadosti obširno in naporno v telovadnici. Pritegne naj se netelovadce in podpornike, ali druge društvene člane in prijatelje. Na dan nastopa pa že celo morajo biti telovadci in vrhovni voditelji popolnoma oproščeni vseh drugih opravil.

Glede službe božje in obhodov veljajo določila Vadnika in Poslovnika. Paziti moramo, da ljudstvo na naših prireditvah k službi božji navajamo, ne pa odtegujemo! Upoštevati se mora, da na celodnevni prireditvah mnogi od udeležencev iz oddaljenih krajev še niso bili pri sv. maši (zlasti telovadci, ki imajo pred nastopom skušnjo) in da se spodobijo tudi udeležiti se popoldanske pobožnosti.

Sporod obsegaj le toliko, kolikor je mogoče izvesti v odmerjenem času, ker se drugače ni mogoče ravnati po njem in nastane zmeda, ki pokvari cel utis in večino sadov nastopa.

Telovadišče na prostem naj bo suh, travnat ali peščen, raven prostor, ki nudi približno 4 m vsakemu telovadcu prostih vaj. Ploskev za proste vaje in atletiko bodi podolgovat, v izmeri 3×4 . Ob eni ali dveh straneh se postavi orodje, nasproti vhodu godba in tribuna za načelnika, sredi stranic tribune za predtelovadce; vhod za telovadce v bližini garderob, eden (razdeljen za dohod in odhod) ali dva (na nasprotnih straneh, ob podolžni osi). Ko ena četa odhaja, prihaja druga; med govori so vsi telovadci na telovadišču, ako ne trajajo nad pol ure. Telovadišče obkroža ena (ali več vrst, zaporedno vzvi-

šenih vsaj za 15 cm) vrsta sedežev (deske na kolih), sedeže pa obkrožajo stojišča, izvzemši dohodno odprtino. Lepo je videti, če stoji ob vhodu slavalok in telovadišče obkrožajo mlaji, darovani Orlom! Pred in po nastopu mora biti orodje pospravljeno ali pa zastraženo. Nered v tem oziru je v sramoto organizaciji!

Telovadne orlovske nastope vodijo: odsekov odsekov, okrožne okrožni, zvezine pa zvezin načelnik ali njihovi namestniki. Vodstvo Orlic, ki nastopajo na orlovskih prireditvah je vezano po odredbah vrhovnega voditelja in pa načelnika, vodi pa telovadbo Orlic njihova pristojna načelnica. Namestnike načelnikov določijo pristojni vaditeljski zbori.

Godbe, ki so naročene, morajo imeti orlovske skladbe pri rokah (v zalogi pri O. Z.). Da se jih dobro nauče, naj se pravočasno opozore na to. Primerno je, da igrajo po službi božji narodno in državno himno, pri prvem dohodu in zadnjem odhodu telovadcev pa orlovsko koračnico. Orlovske godbe so dolžne pri prireditvah, obveznih za njihov odsek (torej okrožnih in zveznih), sodelovati brezplačno oziroma proti povračilu izrednih stroškov. Kakor telovadci pridejo in nastopijo brez odškodnine, tako morajo tudi godci, ki so orlovskega duha! Prireditelji, zahtevajte spored vseh skladb, ki jih namerava godba igrati in črtajte neprimerne ter opozorite, kdaj se igra ta ali ona.

Tudi konec zabave naj bo vnaprej določen. Čez 23. uro naj nobena orlovska veselica ne traja!

Izvedba.

Ako je bližnja in daljnja priprava dobro izvedena in delo prav razdeljeno, bo izvedba lahka, prireditelje bo potekla gladko, veselo, z uspehom, donesla nam bo čast in korist.

Načela orlovska naj odsevajo iz vseh točk sporeda, tudi iz zabave, njihov pečat naj nosi cela prirediteljeva in vsi deli. Vodstvo, reditelji in vsi člani naj čuvajo nad celo množico; opominjajo bratsko, odločno svare ali neustrašeno izbacnejo, kar in kogar treba. Ne priznaj nobenih ozirov, ampak poznaj predvsem načela! Orel je organizacija poštene, krščanske, slovenske mladine... Kdor vidi nerodnosti in jih ne skuša odpraviti, je toliko kriv, kolikor tisti, ki jih uganja.

Točnost pričakujemo in zahtevamo

tudi od pevcev, igralcev itd., najbolj pa in po pravici od telovadne organizacije. Kar in kakor stoji zapisano na sporedu, to se mora tako in ob določenem času izvršiti. Opraviči edino le vis maior. Če je priprava in vodstvo dobro, točnost ne bo težka. Da bo mogoča, naj se dobro premisli načrt, preden se objavi. Potrebne izpremembe naj se pravočasno javno označijo. Najbolj naj se skrbi za točen pričetek. Upoštevajo naj se v načrtu zmerne zamude vlakov. Pri velikih slavnostih se lahko debe posebni vlaki.

Vodstvo prireditev je dvojno: telovadsko, ki ureja in vodi le telovadni nastop in vrhovno, ki vodi in ureja celotno prireditev. Telovadni nastop vodi vnaprej določeni načelnik, oziroma namestnik. Preko njega nima nihče (tudi ne zastopniki Zveze ali okrožja) pravice odločati o zadevah prireditve ali dajti kaka povelja telovadcem. Pač pa je ta dolžan poslušati in po možnosti tudi upoštevati nasvete in želje ali opomine navzočih, po Poslovniku nadrejenih činovnikov naše organizacije (n. pr. načelnika ali vaditelja Zveze). Nervozno beganje činovnikov Zveze in neprestano vtikanje v posle drugih vaditeljev napravlja slab vtis na občinstvo, kviri ugled Orle in pobija veselje do dela v lastnih vrstah. Enako oblast ima vrhovni voditelj, izvoljen od pripravljalnega odbora, v organizatoričnem oziru za celo prireditev.

Ako se pokažejo potrebe izpremembe, ali je treba odločiti v kaki sporni zadevi ali odredbi nekaj, česar ne morejo drugi, naj se ne vtikajo, šopirijo taki, ki niso v to poklicani, ampak naj opozore načelnika ali vrhovnega voditelja na tako potrebo; ta naj pa odloči, kaj se mora zgoditi. Take opozoritve so lahko zelo potrebne, umestne; seveda le, ako so dostojne, taktne, diskretne, med štirimi očmi. Vsekakor pa se mora izvršiti le to, kar voditelj odloči, četudi bi bilo drugače bolje. Imamo pač vsak svojo glavo, odločati pa mora in sme le eden v disciplinirani družbi. Vsi drugi ubogajo na povelje. Kadar bodo sami poveljevali, bodo pa oni bolje storili in drugi bodo ubogali. Nobeno, še tako slabo povelje, ni tako škodljivo ugledu naše družbe, kakor upornost, nediscipliniranost. Ako se s slabim poveljem povzroči škoda, se ne upiraj na mestu, kvečjemu diskretno opozori na škodo, izvedi povelje, potem pa se pritoži, ako si imel res prav. Brez nujne, dokazane potrebe ali sile, naj nihče ne izpreminja spo-

reda; po možnosti naj se vrši tozadeven posvet.

Vodstvo mora s pomočjo rediteljev in strežnikov, podpirano od vseh članov, imeti vso prireditev trdno v svoji oblasti, pod nadzorstvom, tako da se nič ne zgodi proti njegovi volji, vse pa po sporedu. Pripravljeno bodi na vse možnosti. Reditelji in strežniki (vsaj določeno število) morajo biti do zaključka pripravljeni na službo, na svojem mestu. Vodstvo je odgovorno za potek prireditve oblastem in Zvezi. Ceni naj pa višje dobro ime in moralni dobiček kakor polno blagajno. Pijančevanja, plesa, šaljivih prizorov, ki bi smešili to, kar naša organizacija ceni (telovadbo, verno pobožnost, kroj, moč, kmetski ali drug stan itd.), vodstvo ne sme pripustiti, ampak zabraniti. Zlasti naj pazi na člane v krojih in z znaki, da vzorno nastopajo (dolžni so tudi pri rediteljstvu pomagati, ako so pozvani) in pa na ljudi, ki pridejo morda z namenom, da bi motili ali povzročili škandal. Na pohodih mimo cerkve, v kateri se vrši služba božja, naj se ne gode, trobi ali poje. Ko zvoní angelsko česčenje, molimo. Kadar pojo ali godejo našo ali narodno in državno himno, vstanemo in stojimo v pozoru, kjer smo in kakršni smo (brez salutiranja, odkrivanja ali pokrivanja), obrnjeni naprej ali pa proti godbi.

Napram gostom bodimo gostoljubni. Dajmo jim prednost vsi, ki nosimo kroj ali znak, ustrezimo po možnosti njihovim željam, da se bodo čutili domače med nami in bodo hvalili Orle. Tudi navzočim nasprotnikom, ki se dostojno obnašajo, radi postrezimo. Vsipljimo žerjavico na njihovo glavo! da bodo morali hvaliti našo vljudnost. Vsi nečlani na orlovskih prireditvah so naši gostje!

Zlasti pa bodi naše obnašanje do žene tako, kakor uči »Zlata knjiga«! (Glej V. pogl.)

Pri zabavi, ki naj bo vesela, naravna, prirčna, dostojna, ravnotako prestajamo skušnjo in tekmujeemo za ugled, kakor na telovadišču. Da, še bolj kakor na naš kroj in naše vaje, gleda ljudstvo na naše obnašanje in govorjenje. (Primerjaj: Črtice o lepem vedenju.)

Ob določeni uri (vsaj ob enajstih ponoči) mora vodstvo ustaviti prodajo in godbo ter naznaniti gostom zaključek. V teku četrt ure naj se razidejo; naši domov, drugi pa kamor hočejo.

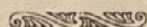
Po prireditvi.

Če je le mogoče, naj blagajnik sprejme in prešteje takoj ves denar od prodajalk, darove itd. ter izda potrdila. Določeni pomočniki pospravijo takoj blago in posodo na varno, ugotove poškodbe in izgube. Drugi dan naj pripravljani odbor uredi v seji račune, plača dolgove, čisti dobiček pa izroči pristojnemu odboru, ki ga razdeli po predpisih in pogodbah, ne da bi koga nelojalno prikrajšal. Takoj se sestavi in odpošlje tudi poročilo časopisu in »Mladosti«. Dobrotnikom in sodelavcem, ki niso člani, se ustmeno ali pismeno izreče zahvala. Izredne dobrotnike se vpiše v po-

ročilu o prireditvi v kroniki. Izposojeno orodje, obleka itd. naj se takoj vrne osnaženo, z zahvalo in odškodnino. Telovadišče in veselični prostor se pospravi in osnaži. Zaradi prireditve ne sme zaostati delo v odseku! Orlovsko delo je celoletno, brez počitnic in brez sezone.

Pri prireditvah se rado na kaj pozabi. Tudi v tem spisu gotovo kaj manjka. Vendar bo dobrodošel pripomoček, kakršnega že dolgo potrebujemo. Morda nam O. Z. kmalu preskrbi Poslovnik za prireditve. Poudarim še enkrat: raje manj nastopov, pa ti dobro pripravljeni in točno izvršeni! Lepa prireditvev je cvet in sad obenem.

Jernej Hafner.

Naša pesem.¹

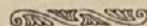
(Zložil dr. J. Debevec, uglasbil St. Premrl.)

Ves stresel se je naš planet
in v prah zgrmel je stari svet:
verig se kov razkrajaja,
stol Mamonu se maja,
prej ločeno se spaja,
in prov se rad poraja.
Kdo rodu novemu da rast?
Katera osreči ga oblast?

Ti, ki si rekel: »Bodi svit!«
temo razgnal, dal svetu vid:
vode so zašumele,
v morja se razletele,
trate zazelenele
in ptičice zapele,
ki uredil ves si zemlje krog,
molitev našo čuj, o Bog!

Besedo: »Bodi!« reci spet,
nov iz prepadov stvari red:
zateri svet nam stari,
nanj s srdom nas razjari,
srca nam nova ustvari,
z ljubeznijo razžari!
In sreča bratom trem cvetla
od Soče bo do Vardarja.

¹ Prirejena za koncert Pevske zveze »Ljubljana« dne 8. februarja 1920 v »Unionu«, ponatisnjena na željo več bratov.

Desetletnica šentpeterskega Orla v Ljubljani.

Bilo je 4. maja 1911. leta, ko se je zbralo 12 fantov v mali dvorani cerkvene hiše pri cerkvi sv. Petra z namenom, da osnujejo lasten orlovski odsek. Drzna je bila ta misel za čase, ko je bil Orel v Ljubljani od nasprotnikov najbolj osovražena organizacija. Kdo zamore popisati vse gore in napade, ki so jih imeli pretrpeti prvi člani šentpeterskega Orla. V delavnicah nasilje, pretepi na dnevnem redu, po uradih in pisarnah porogljiv zasmeh, po cesti žvižg in psovanje, to je bilo ozračje, v katerem se je dvigal šentpeterski Orel k polletu. Priznati pa moramo, da je ravno ta

boj utrdil njegove vrste ter napravil odsek na znotraj močen in utrjen.

Prvi odbor obstoječ iz bratov: Tomažič Ludvik, Pirc Jože, Stegel Jože, kaplan Petrič Janko, Sajovic Janko, Kržan Pavel in Dolžan Janko je vodil odsek do vedno večjega razmaha. Dvakrat na teden je uredil telovadbo, ki se je vršila v Ljudskem domu ob sredah in sobotah, iz vrst telovadcev se je izvežbal vaditeljski zbor. Šentpeterski vaditelji so bili po večini tudi člani Zvezinega vaditeljskega zbora; njihovo delo je veliko pripomoglo do uspeha v celotni organizaciji. Še danes so šentpeterski

vaditelji v veliko pomoč Zveznemu vadit. zboru. Na fantovskih sestankih si je vzgojil odsek dobrih organizatorjev, ki zavzemajo v Zvezi važnejša mesta. Po pravici trdimo, da je Š. O. svoje najboljše moči žrtvoval Zvezi ter deloma oslabil vsled tega samega sebe. Z veseljem pa je doprinesel to žrtev, ker se je zavedal, da je močna Zveza predpogoj za napredovanje celotne organizacije. Ni je bilo večje orlovске prireditve, pri kateri ne bi bil zastopan šentpeterski odsek.

Na evharistični kongres je poslal 38 svojih članov, na Češkem je bil zastopan na lastne stroške po večji deputaciji v Olomucu in Kroměřížu.

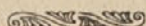
Nedeljo za nedeljo so bili člani na deželi, samo leta 1919, so se udeležili 30 orlovskih prireditev po večjem zastopstvu, gotovo pa vsaj z eno telovadno vrsto; zato je razumljivo, da je šentpeterski odsek eden najbolj znanih odsekov. Razširjenju orlovске misli po deželi je bilo posvečeno

njegovo delo, ki ni ostalo brez uspeha. Odseki izven Ljubljane so postali močni, neodvisni od pomoči drugih, zato bo Š. O. mogel v bodoče posvetiti svoje delo razširjenju orlovске misli v Ljubljani, kjer organizacija še ni docela izpeljana.

Delu, ki ga je izvršil Š. O. v preteklih letih, čast! Ob desetletnici naj se zbero orlovski odseki kar moč številno, da dajo izraza hvaležnosti za delo, ki ga je izvršil Š. O. v prosep celokupne organizacije.

Sobota in nedelja 11. in 12. junija bo sta posvečena tej proslavi. Zvečer se vrši mirozov s sodelovanjem dveh godb, drugi dan orkestralna sv. maša s slavnostnim obhodom, popoldne javna telovadba, zvečer slavnostni komerz na vrtu hotela Union. Ljubljana se pripravlja, da proslavi dostojno praznik orlovске misli.

Bratje in sestre! Zberimo se v častnem številu k tej manifestaciji orlovске misli v beli Ljubljani, v središču Slovenije, sedežu naše matice, Orlovске Zveze!

Pismo Orlom iz Amerike.

Chicago, 21. aprila 1921.

Bratska Orlovska Zveza v Ljubljani!

Te dni sem dobil sporočilo, da ste me izvolili za častnega člana O. Z. in diplomu. Ne vem, ali sem res zaslužil toliko odlikovanje, vendar moram priznati, da sem ponosen na to čast, katero ste mi izkazali.

Za Orle sem navdušen, odkar so ustanovljeni. Ta organizacija se mi zdi najpotrebnejša organizacija sedanjega časa. Poleg tega so pa njeni cilji in nameni, njeni ideali tako vzvišeni, da morajo potegniti za seboj vsakega, ki ima le še malo smisla za to, kar je plemenito in dobro.

Kako nas vse slovenske Amerikance boli, ko čujemo prežalostna poročila iz domovine, kako se nekateri voditelji naroda in države igrajo z najsvetejšimi čustvi človeškega srca, kako v svojem protiverskem fanatizmu ne vidijo pred seboj velikanske naloge, katero ima sedanjí čas, da namreč sezida trdno podlago za našo narodno svobodo, jugoslovansko edinost in narodno blagostanje. Namesto da bi sedaj vodilni krogi delovali z vso silo za splošno edinost med strankami, da bi združili pri tem fundamentalnem delu vse konstruktivne sile, da bi združili v bratski slogi vse trezno in dobro misleče elemente vseh treh narodov, da bi za sedaj pozabili vse strankarske koristi, vse razne predsodke,

sploh vse, kar nas razdružuje in loči, pa strašijo z raznimi kulturnimi boji, pa mislijo pred vsem na to, kako bi verski element kolikor mogoče umešali v politiko, da bi škodili katoliški Cerkvi. Več jim je, če kakega katolika z blatom omečejo, kakor pa za celo prihodnost, da, za obstoj države, za narodno svobodo. Ali ni navdušen in goreč katoliški duhovnik ali lajik pri polaganju podstave naše države tako potreben, kakor je kak »narodno« prepričan vpijat? V tako velikem času je potreben pri konstruktivnem delu vsak in vsi. Vsi, ki hočejo zidati, skupaj! Posebno pa skupaj vsi, ki so zmožni, ki morejo s svojim razumom in s svojim vplivom pomagati. Ali ni strašna zaslepljenost, da se hoče v državi, kjer je tako velik del prebivalstva katoliški, voditi kako protikatoliško politiko, in sicer v času, kakor je sedanjí, v času, ko se polaga fundament? Ali ne pravi že navadni gospodarski razum priprostega človeka, da ko se zida hiša za vse, treba vse poslušati? Fanatizem, zlasti protiverski, je v resnici največja zavora vsakega napredka.

Zato pa gledamo vsi ameriški katoliški Slovenci s strahom, kako se bode vse razvilo. Edino upanje, ki nam sveti, ste še Vi, slovenski Orli. Vi, ki imate v svojem

programu ona sveta načela, katera so pod-
laga naše države, Združenih držav Ameri-
skih, ki so našo državo naredila v tako mo-
gočno državo in tako srečno mater tolških
milijonov. O ko bi Vaša načela zmagala na
celi črti v Jugoslaviji, kako krasna bi bila
njena prihodnost!

Zato, dragi sobratje- Naprej! Z vso si-
lo! Nikdar ne bode bolje, dokler se ves ka-
toliški in trezno misleč element ne združi
v krepko odporno silo, v krepko obrambno
ozidje okrog naših najdražjih svetinj, ki so
podlaga vsake države, ako hoče napredo-
vati, ki so podlaga vsakega napredka in
vsakega srečnega življenja. Krepko naprej!
Vi ste kvas! Vi ste sol! Brez boja ni zmage!
Brez dela ni vspeha. Zanesite nazaj v naše
slovensko moštvo staro slovensko moža-
tost in plemenitost, kateri pravimo tukaj
»gentlemanstvo«. Surovost in podivjanost,
v kateri nas je vzgojeval stari režim naših
valpetov avstrijskih, se mora premagati, se
mora nadomestiti z narodno plemenitostjo,
katero imate Vi v svojem programu. Sta-
ra narodna in verska zaspanost, v katero
so nas uspavali naši sovražniki do sedaj, se
mora nadomestiti s krepko in odločno na-
rodno in versko zavednostjo. Stara trohlji-
va avstrijska neznačajnost, »šviga-švagari-
ja«, ki je tako značilna za vse narode bivše
Avstrije, se mora nadomestiti s krepkim
značajem, utrjenim z močno vezjo goreče
ljubezni do vere in naroda. In novi lepši
časi bodo nastopili. Velikansko delo za
Vas, Orli.

Zato, dragi bratje, naprej, krepko in
neustrašeno naprej! Ne bojte se! Na Vaši
strani je pravica! Na Vaši strani je Bog!
Na Vaši strani je vse, kar je dobro in ple-
menito. Kjer je pa to, tam je zmaga gotova!

Res je težak boj. Vendar sladko mora biti
za vsakega pravega katolika in za pravega
narodnjaka trpeti za svojo vero in za svoj
narod. Ta je velik, kdor zna veliko potrpe-
ti za svoje velike ideale. Ta je velik, kdor
premagava velike ovire na poti k svojim
idealom! Ta je veliki mož, kdor z neupog-
ljivo možato voljo izvojuje zmago za zmago
na poti svojega delovanja.

In taki bodite slovenski Orli!

Mi tukaj v Ameriki silno pogrešamo
enake organizacije. Toda, ako se bode na-
daljevalo naseljevanje, kakor se je vršilo
zadnje leto, ne bomo smeli biti dolgo brez
nje. Delujte doma na to, da se vsak Orel,
ki odide v Ameriko, zaveže, da bode idea-
le Orlovstva širil med svojimi rojaki tukaj
in pripravljaj pot, da bi se moglo v dogled-
nem času začeti tudi tukaj kaj enakega.
Imamo v veliko župnijah takozvane Boy
Scouts, Vam jako podobno organizacijo.
Imamo v več slovenskih župnijah tudi mla-
deniška društva. Vendar skupno slovenske
organizacije nimamo. Pri obstoječih raz-
merah bi se tudi težko dala spraviti sku-
paj, ker smo preveč razstreseni.

Prilagam zopet ček. To so prispevki,
katere smo zopet nabrali za Vas, nekaj je
pa moj dar. Rad bi Vam pomagal še več,
ko bi bilo mogoče. Vendar obljubim Vam,
da, kakor sem do sedaj poskušal po svojih
slabih močeh Vam pomagati, bom tudi v
prihodnje rad in z veseljem pomagal kar-
dar, kjer in kolikor bom mogel.

S krepkim klicem: Bratje! Naprej po
začeti poti, za Krekovimi in Mahničevimi
ideali! Naprej nevstrašeno z Bogom in Ma-
rijo za narod!

Z iskrenimi pozdravi vsem sem hva-
ležno udani v Kristusu

Rev. Kazimir Zakrajšek, O. F. M.

Ob 25letnici Zveze katoliških mladinskih društev Nemčije.

Dočim so naša katoliška mladinska
društva pravzaprav edinole orlovski od-
seki prosvetnih društev (štajerske mlade-
niške zveze nimajo več dosti življenja in
moči) in obstojajo med Čehi poleg Orla, ki
je samostojna zveza samostojnih orlovskih
jednot, le skromna prosvetna omladinska
društva, nastaja med katoliškimi Hrvati
v okviru hrvatskega katoliškega narodne-
ga saveza samostojna mladinska organiza-
cija »Hrvatska katoliška omladina«, ki ima
v svojih društvi odseke za dramatiko,
petje, glasbo, telovadbo itd. Dočim torej

naša prosvetna društva družijo katoliško-
narodno misleče prebivalstvo brez razlike
starosti in spola v eno telo, ki nudi v
svojih odsekih (pevskem, dramatičnem,
telovadnem itd.) posameznim članom take
vrste in načine izobrazbe in zabave, kakr-
šne si bolj žele, organizirajo Hrvati pro-
svetno delo med mladino ločeno od starej-
ših ljudi v omladinski zvezi, za vsak spol
posebej.

Tako in podobno so organizirani kato-
ličani skoro povsod drugod, zlasti v Nem-
čiji, kjer je v mladinskih organizacijah le

mal odstotek članov nad 20 (k večjemu do 25) let star. V teh letih namreč prestopajo v katoliške strokovne in stanovske organizacije, ki poleg stanovskih — strokovnih in načelnih ter političnih zadev le v mali meri obravnavajo splošno prosvetne in zabavne zadeve. Taka organizacija pač bolje odgovarja naravi človeka, ki ima kot dozorel mož, ki samostojno (morebiti v zakonu) živi in se sam preživlja kot svoboden državljan, pač drugačne potrebe in nagnjenja kakor mlad fant, ki živi brez skrbi pri svojih starših in se — socialno, družabno, politično, umsko itd. še ne samostojen in ne osamosvojen — pripravlja na bodočo samostojnost. Pravzaprav so tudi naša prosvetna društva le mladinska društva! Saj so bele vrane starejši člani, ki bi sodelovali v odsekih. Zato je le vprašanje časa, kdaj bodo naša prosvetna društva postala tudi formalno zgolj mladinska, četudi je sedanje patriarhalno razmerje zelo lepo in idealno, vendar ponekod tudi velika ovira razvoja in napredka.

V Nemčiji so zvezana katoliška mladinska društva v Zvezi katoliških mladinskih društev Nemčije (Verband kathol. Jugend- und Jungmännervereine Deutschlands), ki je obhajala o Binkoštih svoj 25-letni jubilej kot zveza, dočim so bila prva društva ustanovljena že v 17. eno celo že v 16. stoletju.

Statistika za leto 1921 navaja, da je v Zvezi včlanjenih 3666 društev, oziroma 340.000 članov, 204.000 članov je v starosti pod 17. letom, 136.000 pa v starosti med 17. in 25. letom. 45,6% je delavcev, 18,7% kmečkih fantov, 21,6% obrtnikov, 3,3% uradnikov, 5,9% trgovcev, 4,9% dijakov.

Namen te zveze je:

1. dajati informacije v vseh zadevah, ki so v kaki zvezi z nameni zveze, vsakemu članu, ki prosi zanje ustmeno ali pisмено; 2. prirejanje predavanj, tečajev, duhovnih vaj itd. pri centrali, podzvezah in v posameznih društvih; 3. izdajanje knjig, listov, spisov in tiskovin, ki so društvom potrebne; 4. dobrodelne naprave za društva in člane. Zveza je nekaka delavnica, rezerva, skladišče, arzenal, tovarna ... za društva.

Ustroj zveze. Da more obvladati ogromno nalogo kot centrala 3666 društev, ima v Düsseldorfu veliko hišo s 24 prostori (ki so že postali pretesni), 46 uradnikov in 35 pomožnih nastavlencev. Vse delo je razdeljeno v 17 oddelkov, ki imajo zopet

svoje pododdelke. Načeljujejo jim strokovnjaki.

1. Odderek za načelna vprašanja (obenem vodstvo zveze) ima nalogo: poslovanje s podzvezami in društvi ter drugimi zvezami in oblastmi; obravnavanje načelnih in vzgojnih vprašanj; predlogi, prošnje, intervencije pri vladi; določitev smeri delovanja zveze, razmerja do drugih organizacij, pravil, poslovnika i. t. d.

2. Odderek za organizacijo in statistiko.

3. Odderek za dušnopastirske in npravstvene zadeve (duhovne in druge verske vaje), z odseki za misijone in boj proti nenravnosti (kino, pornografija).

4. Odderek za mladinsko literaturo in splošno izobrazbo, ki ima svojo knjižnico in tudi posoja knjige.

5. Odderek za socialna vprašanja (poklic, gospodarstvo, politika, sociologija).

6. Odderek za kmečko mladino.

7. Odderek za gojitev umetnosti (literatura, glasba, petje, godba, igre, predstave).

8. Odderek za telovadbo, sport in izlete. L. 1920 se je pridružila zveza »Deutsche Jugendkraft« tej zvezi, v kateri tvori podoben odsek ali podzvezo, kakor naša O. Z. v S. K. S. Z.

9. Skrb za vojake (vojaški domovi, knjižnice, spisi, dušebrižništvo).

10. Odderek za dobrodelne naprave (posredovanje služb, stanovski poklic, hranilnice, zavarovanje, potovalne, zdraviliške i. dr. blagajne).

11. Odderek za mladinske domove (zidava, prezidavanje, oprava, načrti).

12. Odderek za tečaje in predavanja (za predsednike, tajnike, voditelje odsekov) s šolo za voditelje mladinskih društev.

13. Strokovna knjižnica in arhiv, ki obsega nad 6000 strokovnih knjig, ima naročenih 251 časopisov in izdeluje mladinsko literaturo.

14. Odderek uredništva 8 časopisov, ki jih izdaja zveza.

15. Odderek za prodajo in razpošiljanje vsega, kar rabijo društva (tiskovine, knjige, učna sredstva, orodje, znake, slike, blago i. t. d. Pododdelki za: knjigovodstvo in regi-

straturo, odpravnništvo časopisja, knjige, učila in orodje, izposojanje in prodaja filmov.

16. Zadruga z o. z. Mladinsko založništvo, ki bo v kratkem (ko dobi prostor) odprla svojo prodajalno.

17. Stella, družba z o. z. za kino, ki ureja in upravlja društvene kinematografe, prireja poštene in vzgojne programe za predstave, predavanja, koncerte i. t. d. za včlanjena in druga društva sploh.

Razvoj katoliških mladinskih društev Nemčije. V času, ko je nastop Lutra in po njem povzročena verska zmeda že prej precej zrahljana verska disciplina in mravnost skoraj čisto uničila, tako da je celo papežev poslanik v Nemčiji (Commendone) skoraj obupal nad obstankom katoličanstva med Nemci, je vesoljni zbor katoliške Cerkve v Tridentu (1545. do 1563.) s svojimi reformami položil temelje boljšim časom in ozdravljenju razdvojene, podivjane družbe.

»Verska podivjanost protestantskega ljudstva je okužila tudi katoličane, tako da so bile razmere sredi 16. stoletja skoro brezupne. Nastopilo je silno pomanjkanje duhovščine, preostala pa je večji del živela nedostojno, ravnotako tudi večina samostanov. Škofje so bili deloma nedelavni in bojazljivi, dobro misleči pa so naleteli povsod na nepokorščino in odpor brez konca. Bavarski in avstrijski knezi so zahtevali od tridentinskega zbora z vso silo — kot edino sredstvo za ohranitev katoliške Cerkve v njihovih deželah — dovoljenje ženitve za duhovnike in keliha za lajike (sv. obhajilo pod obema podobama). Protestanti so že trdno upali na izkoreninjenje katoliške vere v celi Nemčiji.« (Dr. Marx, Kirchengeschichte, 4. izd., Trier 1908, str. 685 sequ.) Jezuit Peter Canisius, ki je s svojim katekizmom največ pripomogel v naših krajih, da se je začel katoliški preporod, poroča l. 1554, da je dunajsko vseučilišče dalo Cerkvi v 20. letih le 2 duhovnika. Ponekod je bilo več samostanov kakor redovnikov. Bogoslovci niso živeli nič bolje kakor drugi razuzdani dijaki.

Največ sta pripomogla k izboljšanju razmer redova jezuitov in kapucinov. Posebno Marijine družbe, ki so jih snovali jezuiti, so pri tem pomagale. Prve take družbe so jezuiti ustanovili za dijake, ki so študirali v njihovih šolah, l. 1578. pa so v Kolínu (Kelmorajn) osnovali prvo tako družbo tudi za obrtne vajence. Do l. 1700 se je ustanovilo med Nemci krog 150 takih

družb. Do danes obstojajo takrat ustanovljene družbe: v Trieru (l. 1617), v Neussu (l. 1618), v Münstru (l. 1629), v Paderbornu (l. 1630), v Düsseldorfu (l. 1636) in v Mainzu (l. 1643). Te verske družbe pa so imele že od početka odseke in tečaje za splošno izobrazbo in stanovske zadeve, »čebelico«, zabavne večere in dobrodelne naprave. Vodili so jih duhovniki, katerim so bili dodeljeni tudi lajiki v pomoč. Člani so bili fantje od 16. ali 17. leta dalje. Po l. 1800 so začeli snovati Nemci tudi katoliška mladinska društva v današnji obliki, ki pa niso dosegle posebnega pomena, dasi so se v njih vedno združevali najbolj vneti katoliki.

Sredi 19. stoletja, ko se je začela širiti industrija v današnji obliki, je prvi izprevidel potrebo moderne stanovske organizacije duhovnik Adolf Kolping, ki je izpremenil mladeniško društvo v Elberfeldu v društvo rokodelskih pomočnikov. Pozneje je Kolping ustanavljal v Kolínu, okolici, Porenju i. t. d. rokodelska društva, katerim so se kmalu pridružila tudi društva trgovcev in delavcev. Proti koncu 19. stol. so nastala društva trgovskih in obrtnih vajencev, ki so s splošnim zabavnopoučnim programom organizirala in vzgajala delavsko mladino za stanovska društva kot nekako višjo stopnjo organizacije. Dušnopastirsko, vzgojno, izobraževalno in zabavno delo je bilo tesno spojeno. Vsako društvo je imelo poleg odbora svojega duhovnega voditelja.

Z razvojem industrije, ki je sprejemala (po liberalnih načelih izžemanja) tudi otroke 14. let v delo, so začela društva sprejemati tudi komaj šoli odraslo mladino, ki so jo kmalu organizirali kot nekak društveni naraščaj. Izpočetka je ta novotarija odbijala starejše člane. Dandanes pa so člani od 14. do 17. leta in od 17. do 25. leta organizirani vsaki v svojem oddelku, vendar oboji tesno združeni v enem in istem društvu.

Kulturni boj zadnjih desetletij 19. stol. je društveni razvoj oviral. Ker ni bilo nobene zveze, ki bi vodila in podpirala društveno delovanje, je vsak voditelj po svoji glavi in svojih zmožnostih vodil svoje društvo. Vsako društvo je hodilo svoja pota, mnogokje napačna, ki so vodila v medsebojna nasprotja. Vedno večja je postala potreba po zvezi, centrali društev, ki naj bi tvorila trden temelj in dajala smer in pobudo ter skrbela za organizirano pomoč društvom, pa snovala društva tudi tam, kjer jih še ni, a so potrebna.

L. 1895. so imeli nemški katoličani katoliški shod v Kolinu. Tamkajšnji društveni predsednik in voditelj zavetišča delavske mladine, dr. Josip Drammer, je sklical predsednike vseh raznovrstnih katoliških mladinskih organizacij (verskih, prosvetnih, stanovskih) k sebi na posvetovanje. Kot sad tega zborovanja je začel dr. Drammer l. 1896 izdajati časopis za predsednike (primerjaj: Orlovski odbornik), v posameznih škofijah pa so se osnovale škofijske zveze društev. 5., 6. avgusta 1896 je zborovala prvič skupščina predsednikov v Mainzu. Bila je obenem ustanovni občni zbor Zveze katol. dr. Nemčije, ki je sprejel predložena pravila za to zvezo. Že izdajani list za predsednike (Korrespondenzblatt für die Präses) je postal glasilo zveze. V l. 1895/6 so se ustanovile škofijske zveze (nekake podzveze) v Kolinu, Trieru, Paderbornu, Berlinu, Strasbourgu, Limburgu. Razen stanovskih društev rokodelskih pomočnikov so danes vsa mladinska katoliška društva združena v tej zvezi.

Najboljša priča za pomen zveze so novoustanovljena društva. Od 800 društev l. 1896 je poskočilo število v letu 1907 na 1200, število članov pa na 150.000.

Do l. 1917 zveza ni imela nobenega voditelja, ki bi se bil mogel popolnoma posvetiti temu delu. Tudi ni dobivala od društev nobene članarine. Ker pa je delo narastlo in ni bilo več mogoče s temi sredstvi vršiti naraščajočega dela, je kolinski nadškof nastavil kaplana C. Mostertsa (sedanji predsednik — Generalpräses — zveze) kot tajnika zveze, kanonik Cremer pa je ravno prosto cerkveno hišo v Düsseldorfu dal na razpolago zvezi. Potrebni denar so darovali dobrotniki. Komaj osamosvojena je zveza čudovito napredovala. Dočim je v 300 letih doseglo število društev 800 do ustanovitve zveze in je zveza brez zadostnih moči in sredstev v 10 letih napredovala od 800 do 1200 društev, je od tedaj v 10 letih narastla do 3600 društev, oziroma na 350.000 članov. Te številke so najboljši dokaz, kolikega pomena so društvene zveze, ako imajo na razpolago zadostna sredstva: ljudi, denar, prostor, moralno pomoč. Do leta 1914 je kaplan Mosterts vodil pisarno sam (plače je imel 1500 mark letno), nato je dobil za pomočnika še enega duhovnika z isto plačo, kmalu pa si je vodstvo zveze z organizacijo gospodarskega odseka znalo pridobiti tako močne vire dohodkov, da danes vzdržuje 46 uradnikov.

Do danes je ostala vodilna misel in zadnji cilj organizacije in dela: verski in

nravni prepoved članov in družbe. Ta misel odseva iz vseh spisov, je gonilna sila v vseh oddelkih in odsekih, je zadnji namen vsega početja. Kot najizbornejše sredstvo je zveza v ta namen prirejala koder in kadar je mogla — duhovne vaje. V Münstru n. pr. (v posebni hiši za duhovne vaje) se je v l. 1902 do 1918 udeležilo duhovnih vaj 25.265 fantov. Za misijone so zbrali neštete tisočake. Posebno važnost je zveza polagala na dobro pripravo za življenjski poklic s sociološkim študijem (knjižnicami, predavanji, tečaji). Nič manj je pospeševala splošno umsko, estetično in srčno izobrazbo. Vso pažnjo in pomoč je posvetila zveza tudi telesni vzgoji mladine zlasti od leta 1913 dalje. V septembru 1920 se je v Würzburgu osnovala mogočna zveza »Deutsche Jugendkraft«, ki je včlanjena v tej zvezi (kat. mlad. dr. Nemčije) in obsega telovadne, sportne, igralne in izletniške odseke vseh katoliških mladinskih društev (tudi takih strokovnih društev in dijaštva, ki ni včlanjeno v zvezi kat. mlad. dr. N.).

Med vojsko je zveza podpirala v duhovnem oziru svoje člane in je ustanovila 600 vojaških domov s knjižnico in časopisjem, neštetim članom in kuratom pa je pošiljala primerne tiskovine. Naravnost čudovito pa je, da so od vseh 3600 društev med vojsko prenehala samo 3, število članov se ni zmanjšalo (članstvo od 14. do 25. leta!), število naročnikov zvezinih listov pa je zelo narastlo!

Zveza kat. ml. dr. Nemčije je zastopana v odboru nemških mladinskih zvez, vzdržuje tesne stike z drugimi katol. organizacijami Nemčije in je bila pred vojno v stiku tudi z mnogimi inozemskimi organizacijami, n. pr. z Belgijo, Luksemburško, Švico, Italijo, Avstrijo, Ameriko, Nizozemsko. Zlasti telovadna društva so gojila mednarodne stike. Po vojni so mogli obnoviti samo stike z organizacijami v nevtralnih državah, ker se Francozi do danes še niso mogli odločiti za kakršenkoli stik z Nemci in od takih stikov zadržuje tudi vse njihove prijatelje ozir na nepomirljive Francoze. Vendar bo katoliška misel kmalu tudi v tem oziru zmagala. Izborni organizirani Alzačani bodo s pomočjo Švicarjev kmalu postavili most čez prepad, ki ga je vojska naredila med katoliško mladino nasprotujočih si narodov.

L. 1911 so sklenila društva plačevati za vsakega člana letno po 0-10 mark zvezi, edini davek, ki ga do danes dajejo društva zvezi. (Pri nas bi s takim davkom ne mogla

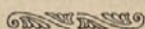
nobena zveza izhajati, ker nima nobena dosti članov.) Vsaka mestna župnija, vsaka večja vas, pa tudi mnoge male vasi imajo svoje mladinsko društvo, ki so strnjena v okraje, ti pa v škofijske zveze. Predsednika škofijske zveze imenuje škof, predsednike okrajev volijo društva. Škofijski predsedniki zborujejo najmanj enkrat letno, okrajni najmanj štirikrat (kje so naši dekanijски odbori?), predsedniki društev pa v vsakem okraju po dvakrat letno. Posebno pridno se v društvi gibljejo telovadni, sportni in izletniški odseki, katerih organizacija pa še ni popolna in kakor bi bilo želeto urejena. Doslej je bilo izdanih 46.150 izkaznic.

Ta društva so izvrstno sredstvo za izobrazbo in vzgojo doraščajoče mladine. Četudi je nemških katoličanov le ena tretjina prebivalstva, je vendar ta zveza naj-

večja in najboljša mladinska zveza v Nemčiji sploh na vsem svetu!

V Düsseldorfu zbranim desetstisočim kliče predsednik Mosterts besede, veljavne tudi za nas: »Najsi bo naš čas velika razvalina, ki vzbuja misel, da stojimo ob koncu vseh dobrih časov — Bog nas je postavil v te čase, ne da bi čez nje tarnali, ampak da jih obrnemo na boljše, da vzbudimo v razvalinah novo življenje, da se v zavednosti resnobe in veselem delu vzgajamo sami v nove ljudi ter postanemo drugim vodniki in zgled v nove čase. Proti toku množic! Proti zapeljivostim sveta! Proti lastnemu slabemu poželenju! Proti slabosti lastne volje! Na delo, v boj!«

»Načela Kristusova naj postanejo naša vodilna načela, naj vas vodijo k popolnemu delovanju, to je namen naše zveze, to je vaš najvišji življenjski cilj.« J. H.

Debatiranje.

So stvari, o katerih se ne dá debatirati (prerekati se, razpravljati: za in zoper). So stvari, ki stoje tako trdno, da bi bila vsaka beseda, ki bi izražala dvom o njih, naravnost krivica in žalitev za stvar. Orel to ve; zato se o gotovih stvareh sploh ne spušča v debato.

O stvareh, ki se o njih lahko misli tako ali drugače, pa Orel rad razpravlja v družbi. Take razprave so zanimive, osvežujejo duha in širijo jasnost. In če se mu ne posreči, da bi nasprotnika prepričal o svojem, ga vsled tega ne črti in ne dolži slabega, ker mu je v spominu Avguštinov izrek: In dubiis libertas (v dvomljivih stvareh pusti bližnjemu prostost).

So pa stvari, ki za Orla niso »dvomljive«. O teh stvareh ne pusti nobene diskusije, nobenega debatiranja. So namreč ljudje, ki bi o vsaki stvari debatirali. Njim ni nič stalnega, nič gotovega; vse jim je problematično, prehodne vrednosti, od danes do jutri. Debatiranje je dvorezen nož v njihovih rokah. Z vedno diskusijo znajo zmešati pojme in zasejati verske dvome; zakaj če je kaka stvar taka, da »se o njej da debatirati«, potem ni gotova. In če se je nasprotnik dal spraviti do debatiranja, je s tem priznal, da smatra podlago za omajano. Če se pa podlaga maje, bo padla tudi zgradba. In zato jim gre: porušiti zgradbo! Skušnja kaže to-le: narod, ki ima zofistov in modrijanov, ki mu o vsaki stvari debatirajo za in proti, tak narod naposled

o nobeni stvari ne vé, pri čem da je. Vprašal se bo: ali sta resnica in zmota, pravično in krivično, dostojno in podlo... med seboj dve različni stvari, ali pa le ena in ista stvar, presojana od dveh različnih vidikov... Za kom naj torej gre: za Barabom ali za Jezusom? Dosedaj je veljalo: Za Jezusom! Ampak, če je pa to stvar, »o kateri se da debatirati«... Saj ne rečejo: Za Barabom! Ampak samo to pravijo, da se da o tem debatirati... Orel, ali vidiš, da jim je na tem, da omajajo podlago, zgradba bo potem sama padla.

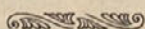
O, to večno diskutiranje, ki ni nič drugega, kot rovanje in izpodjedanje! Kaj hudega sta že naredili debata in diskusija. Nobena reč jima ni tako sveta, da bi se je ne dotaknili s svojimi hotnimi rokami. Nobena stvar tako trdna, da bi je ne upali podreti s svojim zločestim jezikom. Toda prišel bo dan, ko bo ljudstvo sito debatiranja in bo zahtevalo dejanj. Takrat se bo reklo: Tu Kristus, tam Belial — za tako debatiranje ni več časa. Takrat bodo bežali zofisti in diskutanti pred krvavim realizmom...

Zato, Orli, vojsko debatiranja, tam, kjer debatiranje ni na mestu. Tako debatiranje je smrt, ki okrog hodi in si je nadela vablivo ime, da bi je ne spoznali in začasa ne pregnali. Zgodovina dobro pozna to dušno smrt. Na Grškem je diskusija cvetela tik pred razpadom. Rimljani pa so bili toliko trezni, da so ji vhod čez mejo

kraljestva zaprli. In dokler so imeli vhod zaprt, toliko časa je cvetela država; ko so ji vrata odprli, je omahnila njihova moralna in fizična moč. Pa, ali ne veste, kdo je prvi debatiral? Hudič! V raju z Evo! Eva je padla, ker se je spustila v diskusijo s kačo, in mož je podlegel, ker ga je Eva zvalila v debato. O stvari, ki je Bog o njej rekel: Ako to storita, bosta umrla, bi ne

bila smela debatirati! Kar stoji apodiktično trdno, z božjo veljavo podprto: o tem se ne sme debatirati. Ali veste, kako je isti demon pozneje hotel debatirati z Jezusom v puščavi! Toda veste tudi, da je naletel na pravega! »Poberi se satan!« mu je zaklical in je tako z enim mahom napravil konec debati. Orel, pojdi in tudi ti tako stori!

N. R.

Črtice o lepem vedenju.

III.

Orli in Orlice naj bi šli v boj zoper surovost, podivjanost, nevljudnost? Zdi se, da je to ena poglavitnih zahtev »Zlate knjige«! Ker pa mora vsaka zdrava reforma začeti na lastni osebi, moramo najprej pregledati sami sebi obisti in srce, sebe preustrojiti po pravilih vljudnosti, nato začeti z zgledom in prijateljsko besedo vplivati na brate in sestre naše družbe, potem pa tudi (z dobrim zgledom) na ljudi naše okolice. Po tem načrtu bi mogel in mora Orel pobijati v narodu vsakršno surovost in napako. To bodi ena poglavitnih nalog, ki nam jih nalaga ljubezen do naroda!

Čas je da se seznanimo tudi z načrtom, ki nam mora pokazati sredstva in pot do vljudnosti.

Ali mora iti kmečki sin za nekaj časa v mesto, delavsko dekle v mestno službo, da postane vljudna? Ali se pridobi vljudnost samo v šoli? Kaj pa dijaki in dijanke v mestih? Ali morajo nujno obiskovati plesne vaje, da postanejo olikani?

Menim, da vsega tega ne bo treba. Našli bomo pot in sredstva, s katerimi se tudi doma, na kmetih, v domači družbi moremo izlikati. Tudi nam skušnja kaže, da v mestih ni nič manj surovosti, če ne še več in grše, kakor na deželi, četudi se kaže morda v drugačnih oblikah. Da, tudi med mladimi gospodi in gospodičnami, ki so obiskovali dolgo časa plesne šole in se znajo dobro vrteti na vse strani, se najdejo mnogi, ki so v besedah in obnašanju prilično zelo neokusno netaktni, surovi, neolikani. Saj je prava vljudnost v srcu, v volji, v samopremažovanju, ne le v uglasenih kretnjah in bledeh frazah. Teh se pač moreš navaditi od plesnega učitelja v neki meri, prave značajnosti, ki je podlaga in vir olike, ti pa mladi plesalec, plesalka ali plesni učitelj ne more dati. Zato ima ples-

na šola za vljudnost toliko vrednosti, kolikor telovadnica za umsko in srčno izobrazbo, to je: prav malo!

Naša pot do vljudnosti obsega tri stopnje: 1. odstranjevanje vzrokov nevljudnosti in surovosti, 2. spoznavanje splošnih in podrobnih pravil lepega vedenja, 3. navajanje k vljudnemu obnašanju, dokler nam ne postane vljudnost naravna lastnost.

1. Odstranjevanje napak, vljudnosti nasprotnih, mora biti naše prvo delo. Žito zraste na njivi, iz katere smo izruvali plevel in zasejali dobro seme. Vljuden moreš postati le, ako si najprvo nehal biti nevljuden. To boš dosegel, ako odpraviš vzroke nevljudnosti, izruješ njene korenine, zamašiš njene vire. Kakor je vljudnost sad plemenitih čednosti, tako je surovost sad raznih nečednosti, napak, razvad. Samoljuben, nevoščljiv, škodoželjen, len, opravljen, trmoglav, napuhnen itd. človek, ki se ne premaže venomer tako dolgo vsaj prilično nevljuden, dokler ne bo z močno, vztrajno voljo premagal, zatrl teh napak in razvad. Pa četudi ima morda samo eno tako slabost, ga bo gotovo tu ali tam zapeljala v netaktnost vzlic hinavskemu prikrivanju. Ne pomaga nič: pot do olike nujno vodi preko izruvanih korenin nevljudnosti.

2. Kdor je izvojeval to prvo zmago, še ni postal s tem že vljuden. Oliko si mora še pridobiti. Predvsem mora spoznati njena načela, pravila, temeljna in podrobna.

Glede temeljnih načel, ki urejajo olikano vedenje, za nas verne katoličane ni težave, ker jih imamo v sv. evangeliju in iz njega posnetem katekizmu. Uči in razlaga jih katoliška Cerkev v cerkvi, šoli, knjigah in listih. Omenjam tu samo dva krasna in jasna izreka božjega Učenika:

Ljubi Boga čez vse, svojega bližnjega pa kakor samega sebe! Kar hočeš, da ti drugi store, stori tudi ti njim; česar pa nočeš, da ti store, tega tudi ti njim ne stori! Nekoliko obširneje in podrobneje je ta zapoved razložena v božjih in cerkvenih zapovedih. Kot katoličani, ki poslušamo pridige, poznamo katekizem in čitamo nabožne spise, torej že poznamo glavna pravila vljudnosti.

V mnogih slučajih in okoliščinah življenja pa si nismo na jasnem, kaj ta splošna načela ravno v tem ali onem položaju od nas zahtevajo. V takih slučajih se moramo ozirati pač na navade in pravila družbe, v kateri živimo, ako so v skladu z omenjenimi temeljnimi pravili in ne njim nasprotno grde, škodljive ljudske razvade, napake. Torej ne bomo sicer lagali, klafali, se nesramno obnašali, se upijanjali, opravljali itd., ako je to splošna navada v tej družbi, pač pa bomo storili, kar moremo in smemo, da ne bomo ljudi žalili s svojim posebnim zadržanjem, kvarili dobre volje in izgubljali svojega ugleda.

Toda kje naj spoznavamo, kako se poučimo o šegah, navadah in družabnih pravilih? Vprašati je treba poštene, modre ljudi, prijatelje iz dotične okolice, posnemati njih zgled. Poslušati moramo poklicane svetovalce: starše, predstojnike, vzgojitelje, duhovnike. Berimo spise, študiramo knjige o vljudnosti. (V slovenščini je izšla leta 1910, na 239. straneh pregledno spisana »Knjiga o lepem vedenju«. Spisal Urbanus. Založila Jugoslov. knjigarna.) Porabimo vsako priliko, da se poučimo o tej potrebnih zadevi, zlasti pa posnemajmo dobre zgleda. Toda glede zgledov bodimo oprezn! Ni vsaka beseda, vsaka kretnja olikanca in izobraženca (morebiti tudi ne učitelja olike!) res taktna, vljudna. »V mnogem grešimo vsi.« »Tudi pravični greši 99 krat na dan.« Popolnoma zanesljiva so le pravila dobre, poštene, v pravem duhu pisane knjige o lepem vedenju. Osebe posnemajmo le v kolikor ravnajo po teh predpisih, kajti mnogi ljudje, ki jih nad vse cenimo in obožujemo zaradi njihovih dobrih lastnosti, imajo tudi svoje napake, ki jih ne smemo na slepo posnemati.

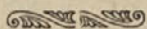
3. Od samega gledanja ne postaneš sit. Samo poslušanje pridig te ne bo izveličalo. Ni dosti, da pravila olikanega vedenja le poznamo, moramo se po njih tudi ravnati, vztrajno po njih delovati in živeti, sami in v družbi, doma in v

javnosti. »Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača.« Brez vaje, dosledne, vztrajne, ne boš nikdar dosegel pravih uspehov, ne v telovadbi, ne v govorništvu, petju, na odru, pri delu itd., tudi ne v obnašanju. Če si dovoliš neprimerno obnašanje, kadar si sam, ali v krogu ožjih prijateljev, ali doma v družini, ti bo ušlo, kar ti je v navadi v zasebnem življenju, tudi v javnosti vzlic vsej pažnji. Vljudnost naj si prísvoja že otrok ali vsaj mladenič, ker se staro drevo ne dá več upogniti. »Stara navada — železna srajca.«

Bratje, sestre! Uprimo se proti napakam in razvadam! Uprimo se proti duhu neotesanosti, surovosti, nevljudnosti v družbi. Ne vprašajmo se, kaj pravi ta ali oni, ampak upoštevajmo, kar nam razlagajo in nalagajo pravila olike. Če je kdo nepoboljšljivo podivjan v kaki točki, ne spada med nas. Če sam še nisi premagal svojih slabosti, vsaj ne oviraj v tem delu očiščevanja in plemenitenja drugih s svojim posmehovanjem. Spoštuj in podpiraj vsako plemenito stremljenje po resničnem, dobrem, lepem! Samega sebe pa pomiluj, ako se ne moreš dvigniti za pravimi Orli v idealne višave vsakršne popolnosti!

Naj naše čisto, plemenito mišljenje in čutenje blagodejno odseva iz naših besed in kretenj. Iz »Zlate knjige« Orlov v naših srcih naj klijejo zlate čednosti našega obnašanja. Ne po kroju in znaku, po našem obnašanju naj spoznava ljudstvo, kdo in kaj smo. Naša zunanost bodi veren odsev naših krasnih načel. Naše zadržanje pri delu, molitvi in zabavi bodi v čast naši veri, narodu in organizaciji. Zavedajmo se težkega pomena svetopisemskih besed: »Po njih sadovih jih boste spoznali.« Ne trpimo v svoji sredi ljudi, ki bi bili »grabežljivi volkovi v ovčjih kožuhih.«

»Zato, bratje, moji predragi in presrčni, moje veselje in moja krona, taki bodite v Gospodu, preljudi! ... Prosim Evodijo in prosim Sintiho ... prosim tudi tebe, zvesti tovariš ... Veselite se vselej v Gospodu; še rečem: veselite se! Vaša spodobnost bodi znana vsem ljudem; Gospod je blizu ... Sicer pa, bratje! Karkoli je resnično, karkoli sramežljivo, karkoli pravično, karkoli sveto, karkoli ljubeznjivo, kar je dobrega imena, če je kakšna čednost, če je kako hvalevredno obnašanje, to mislite ... to storite ...« (Sv. Pavel v listu do Filipljanov, IV. 1.—8.)

Štirje dogodki.

1. Benac je bil imeniten prostozidar na Francoskem. Živel, deloval, se oženil in umrl je kot strupen svobodomislec, dosleden sovražnik Kristusove vere in Cerkve. Imel je sina, ki ga je vzgojil brez krsta in križa v svojem duhu. Ta sin je bil koncem vojne težko ranjen in je v bolnici prosil za prejem sv. zakramentov. Prejel je sv. krst, sv. pokoro, sv. obhajilo, sv. birmo in sv. poslednje olej, potem pa je izjavil: »Umrjem kot kristjan. Želim, da se to v javnosti razglasi. Vsaj ta zgled hočem dati in tako povedati sodobnikom, da se Francija ne bo rešila, ako se ne vrne k Cerkvi.«

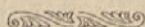
2. Leseur je bil modern zdravnik, svobodomislec, vzvišen nad krščansko »praznoverje«. Leseur je imel ženo, priprosto, krotko bitje, v čigar srcu je še tlela iskra vere. Prosvitljeni Leseur bi ji rad še to iskro ugasnil in jo dvignil k sebi, v »svobodne višave«. Dal ji je brezbožne spise Renanove v roke. Toda — človek obrača, Bog pa obrne! Žena je spoznala možev namen, vzbudil se ji je v duši odpor, iz katerega je vzbrstelo močno hrepenenje po veri, ki jo Renan hoče ubiti, in postala je močna, verna žena. Svoje boje in duševni preobrat je pisala v dnevnik. Kmalu pa je zbolela in umrla, Leseur, ki je ljubil svojo ženo, se je hotel tolažiti nad bolečo izgubo z branjem njenega dnevnika. Našel pa je ne le tolažbo, ampak tudi — vero. Da-

nes je redovnik-novinec v samostanu dominikancev.

3. Slavni ruski pisatelj, brezverni Maksim Gorki je imel sina. Vzgojen v ozračju Gorkijevih nihilističnih spisov, se je mladi nihilist kmalu začel potikati po svetu in je zašel v zloglasno francosko legijo tujcev. V družbi brezvernih pustolovcev in razuzdancev je izgubil v vojski roko. Dobil pa je tačas vero, našel je Boga. Kdo ve, kako? Gotovo je le, da je postal vnet katolik in čaka danes na vzprejem v frančiškanski samostan.

4. L. 1906. je poparilo mlademu delavcu tovarnarja Guella v južni Ameriki obe nogi. Zdravniki so mu jih hoteli odrezati, da mu rešijo življenje. Župnik Villarubia je vprašal, koliko ljudi bi si moralo dati odrezati kos kože, da bi rešili fantu nogi. Prvi se je priglasil župnik, za njim oba tovarnarjeva mladostna sina Claudio in Santiago, tekom dneva pa 43 delavcev. Zdravniki so odrezali najprvo župniku in dečkoma ter 7 delavcem, čez 3 mesece še 10 delavcem in čez 2 meseca še enkrat župniku kos kože in jo presadili na oparjeni nogi. Mladi Josip Carupderro je bil rešen.

Čez več let je poslal papež Pij X. velikodušnim dobrotnikom posebne spominške svetinje v priznanje prave krščanske ljubezni, o kateri je čital.

Vojaško službovanje.

Naloga O. Z. je, da obrača čim večjo pažnjo na svoje člane, ki služijo kot vojaki raztreseni po vsej širni domovini. V vojaškem službovanju so pomešani različni elementi in med temi je vedno dosti izkvarjenih in našim načelom nasprotnih. Le-ti dajejo s svojim neokusnim obnašanjem in govorenjem kaj slabe zglede dobrim in pošteno vzgojenim fantom in ni čuda, če se mnogi fantje, oddaljeni in odrezani od doma, na ta način izkvarijo.

Da se društveno življenje tudi v vojaških letih nadaljuje, naj bi se bratje Orli-vojaki držali teh-le nasvetov:

1. Bodite vedno v stiku z domačim odsekom. Naloga tajnikova naj bo, da vsak mesec opomni brate na njihovo dolžnost, da vsak izmed bratov spiše nekaj vrstic svojemu bratu v tujini. V tem pismu mu opišejo življenje in napredovanje v odse-

ku, katere nove vaje že znajo, na katero prireditve ali izlet se pripravljajo itd. Ravnotako se morajo spomniti svojega brata ob priliki izletov s kako razglednico. S tem olajšujejo bratu-vojaku življenje, posebno v težavnih dneh, za kar bo gotovo vsem iz srca hvaležen.

2. Vsi bratje naj bodo po možnosti naročeni na orlovsko glasilo Mladost. V njej čitajo vse, kar je članu O. Z. potrebno in so torej tudi potom Mladosti v zvezi z orlovskim gibanjem.

3. Dolžnost Orlov-vojakov je, da se vsi bratje v enem kraju med seboj spoznate in ste si prav iskreni prijatelji in svetovalci. Skupno si delite žalost, skupno se radujte! Veliko si lahko pripomorete na ta način, da ostanete res pravi Orli-bratje! Tako se spoznate med seboj iz vseh delov domovine in ob priliki izletov se lahko

zopet obiščete in utrjujete prijateljstvo. S tem izvršujete lepo nalogo naše organizacije: prijateljstvo in bratstvo.

4. Odsek naj pošlje svojemu članu v tujini morda proste ali tudi vaditeljske vaje in drugo tehnično gradivo, katerega se bo brat z drugimi tovariši tudi v tujini z veseljem učil, in ko pride domov, bo tudi lahko precej nastopil. Na ta način se bo skušal samostojno učiti vaj.

5. Ako vam je mogoče, naj se vas zbere več skupaj in si naročite kak časopis, n. pr. Slovenec, Straža, Domoljub. S tem ste v jako dobri zvezi z domom, izveste vse novice in si preganjate dolgčas.

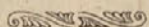
6. Priporočljivo je, da se pridno učite in privadite srbohrvatskemu jeziku. Ima-

te sedaj najboljšo priložnost, ker bivate med narodom. To vam bo vedno lahko koristilo. Zberite se in si drug drugemu pomagajte ter se izpopolnjujte.

7. V vsaki garniziji je navadno po en vojaški kurat in ta je, vsaj pri naših polkih, gotovo Slovenec. Le-ta vam bo z veseljem ustregel in vam pomagal v posameznih slučajih. Le obrnite se nanj!

Čeprav je vojaška služba težavna, vendar človek pridobi na marsičem, ako zna prav uporabljati svoje zmožnosti. Bolj kot kdaj prej mu je dana sedaj priložnost, da opazuje svoje sovojake, od katerih naj vse dobre lastnosti povzame in slabe obso-
dodi.

Redov **Francé Gorenjski.**

Izleti.

Orli smo člani telovadne organizacije, ki ima v telesnem oziru namen pospeševati telesno zdravje, spretnost in moč, v duševnem pa vsestransko umsko in нравno izobrazbo na temelju nauka katoliške Cerkve.

Sredstva, ki jih v dosego teh mnogoličnih in visokih ciljev rabimo, so mnogotera: telovadba, fantovski večeri, tečaji, »Mladost«, orlovski spisi in knjige, prireditve, verske vaje, predavanja, zabava. Vsako tako sredstvo po svoje, več ali manj, naravnost ali po ovinkih, v enem ali več ozirih pomaga, da dosegamo svoje namene.

Eno sredstvo, ki v vseh ozirih more posebno veliko pomagati, pa nam je skoraj nepoznano in do danes v naših vrstah neizrabljeno, skrit zaklad, zakopan talent. Mislim na izlete.

Oporekate: izletov imamo pri nas dosti in preveč! Pritrdim, če menite, da mislim s to besedo pohode odsekov k javnim telovadnim in drugim prireditvam v sosednje in tudi daljnje kraje. Za tak izlet je treba pripraviti in obleči kroj, vtakniti v žep precejšnjo vsoto denarja, pod pazduho pa telovadno obleko, vsesti se na voz ali železnico, nato se drenjati krog telovadišča, čakati na začetek, telovaditi par ur, potem pa kupovati srečke, razglednice, piti in kaditi ter se zabavati bogve v kakšni družbi, ali pa se tudi strašno dolgočasiti, dokler ne pride čas, ko se moraš zopet odpeljati domov. Tak izlet je največkrat za sodelujoče člane žrtev brez vsake koristi zanje same, doprinešena ednole v korist organizaciji. Pač moramo povsod od časa do časa ljudem pokazati, da se giblamo in

kaj že znamo, korist cele Zveze in posameznih odsekov to zahteva; direktne koristi pa posamezni člani, ki morajo za te izlete veliko žrtvovati, pač nimajo skoro nobene.

Izleti, kakršne priporočam kot imeniten pripomoček v dosego orlovskih namenov in koristonosne za vse člane, izgledajo povsem drugače!

Predvsem zanje ni treba kroja; od čedega kroja zadostuje mali znak na prsih. Denarja je treba samo toliko, da plačáš lahko mostnino, če treba, da denesh v puščico, ako hočesh, ko greš mimo znamenja ali obdarih reveža, če ga srečáš. Kvečjemu, če se par postaj tja ali nazaj pelješ z železnico, drugače pa redno hodiš peš, ker izletiš zato, da hodiš in se prezračiš. Nekaj bratov ali tudi cel odsek se ob določeni uri zbere na primernem kraju, n. pr. v društvenem prostoru, pred njim ali ob izhodu vasi. Na fantovskem večeru določen brat ali pa kakšen dober prijatelj odseka prevzame vodstvo izletnikov in kratko napove: kam in kod bomo hodili, kakšen poseben namen ima izlet, na kaj naj posebno pazimo.

Za zgled naj služi sledeči primer. Radovljíski odsek se zbere ob 13. uri pri savskem mostu. Brat Pl. prevzame vodstvo izleta, imenuje za pomočnika brata B in napove: »Bog živi, bratje! Prosto, po trije ali štirje skupaj, bomo šli po stari cesti čez Lancovo do Lipnice. Tam se bomo ustavili za 10 minut in stojte poslušali brata St., ki nam bo povedal zgodovino razvaline gradu in rodu radovljíških grofov ob pogledu na ostanek razvaline. Teh 10 minut

je dovoljeno pušiti, kar je med potjo zabranjeno. Nato odidemo v Kamnogorico k litanijam, pred litanijami pa si bomo še ogledali telovadnico tamkajšnjega odseka. Potem bomo šli v Kropo k igri, ki jo priredi delavsko društvo ob 15. uri. Dovoljen nam je vstop za polovično vstopnino. Po igri bomo ogledali zanimivosti trga do 18. ure skupno, potem pa je pol ure določene za obiske znancev. Točno ob 19. uri je skupen odhod iz glavnega trga nazaj. Od Kamne gorice do vrha klanca pri Lancovem bomo šli nazaj s hitro hojo 160 korakov v minuti. V obeh krajih obiska moramo napraviti dober vtis na ljudi, zato pazite na svoje obnašanje. Kamnogoriškim bratom zatrdimo, da jim bomo pomagali ob prireditvi v spomin blagega I. predsednika O. Z. dr. Lovro Pogačnika in jim izročimo vsoto 346 kron za spominsko ploščo. Kroparje moramo pridobiti, da se bodo tudi s polnim zanimanjem zavzeli za to zadevo, obenem pa naj vsak pazi, da ne bo dražil z znanimi šalami o krivih hlačah, glavnem trgu ali o naboru koga, ki je bolj občutljiv. Točnost in disciplina sta pogoj prijetnosti izleta. Izven selišč se sme peti. — Za ta izlet rabi član štiri krone za vstopnino; kosi in večerja doma, malico si dene v žep.

Drug zgled. Ljubljanski odseki in odsek Moste se zbero ob pol 13. uri na Kodelovem. Vodstvo prevzame brat A., za vsak odsek določi enega pomočnika in napove: »Bog živi, bratje! Po štirje bratje, a vsak mora biti od drugega odseka, gremo mimo cerkve Božjega groba, ki si jo v treh minutah ogledamo, do Doma v Hrušici, kjer nam v 5 minutah domači odsek razkaže prostore in nato s hitro hojo do Sostrega. Tam bomo pri litanijah; potem pa gremo z odsekom Sostro čez Orle v Rudnik, kjer bomo prisostvovali ustanovitvi novega odseka, ki mu bo ljubljansko okrožje izročilo 6 zvezkov orlovske knjižice v dar. Ob 18. uri odkorakamo do Rakovnika, kjer nam bo brat D. razkazal zavod in cerkev. Po ogledu bo razhod. Na izletu naj se utrdi bratstvo med odseki in poglobi medsebojno poznanje. V Sostrem in na Rudniku naj se vsakdo potruži, da bomo kot Orli napravili dober vtis in pridobili na ugledu orlovstva. Na Rakovniku pazimo na disciplino pri ogledovanju. Na Orleh naj nihče ne trga češenj!« — Na tem izletu se ne rabi niti vinarja.

Zgled celodnevne izleta. Odsek Kranj gre v Dražgoše k ustanovitvi odseka. Ob polsedmih se zbero člani na Kalvariji. Revnejši imajo seboj mrzla jedila za

kosilo. Eden ima daljnogled, drugi rog, tretji dober zemljevid, Vodnik napove potrebno in določi pomočnika, ki pomaga vzdrževati potrebni red. Ob 8. uri je odsek pri sv. maši na Sv. Joštu, odkoder si potem ogleda (z daljnogledom in zemljevidom) razgled. Nato gredo po stezah prosto mimo Sv. Mohorja, kjer četrt ure počivajo, do znamenja na križpota pred Dražgošami, si ogledajo Triglav, Podlomek in Prtovc ter pridejo do 13. ure na mesto. Tu kosijo (svoje ali naročeno), so ob štirinajstih pri litanijah, potem pri ustanovitvi (eden v imenu odseka Kranj govori), ob 18. uri pa odidejo mimo Kroke v Otoče na turistovski vlak, ali pa čez Njivico v Podnart (tri ozir. dve postaji). Med potjo petje, trobentanje, razgovor o razgledu in o dr. Kreku, ki se je tu gibal tako rad.

Zgled izleta na goro. Odseka Jesenice in Koroška Bela se dogovorita za izlet na Golico. Po jutranji maši se zbero ob določen uri na primernem kraju. Po ureditvi izleta gredo skupaj ali pa po raznih potih na vrh, kjer si ogledajo razgled (daljnogled, zemljevid), poslušajo predavanje ali govor (o Koroški, ali o gorovju, o narodnosti ali slično), si ogledajo gorsko rastlinstvo, se vadijo v plezanju, zapojo, se razgovore o delu v odsekih itd. Povratek skupen ali prost. Hrano vzemo seboj. Kdor ne vstopi v koč, ne potroši niti vinarja. — Priporočljivi so zasti izleti v gozd, ki se lahko združijo s tekom, igrami, plezanjem. Morda kdaj vzemo seboj potrebno orodje in si skuhajo kosilo. Kadar je pot tja in nazaj predolga, se v eno smer peljejo z železnico. Poleti z izletom lahko združijo kopanje in pouk v plavanju ali vodnem skakanju, rešitvi in oživitvi utopljenecv. V zimskem času naj se z izletom združi drsanje, kepanje (podobne igre), sankanje.

Okrožni izleti bi tudi v telovadnem oziru mnogo mogli koristiti, ako se določi kraj in čas, odmerjen za skupno ponovitev prostih in redovnih vaj, iger, ki zahtevajo veliko število igralcev, korakanja in petja. Medsebojno spoznavanje, bratstvo, edinost, spoznavanje domovine bi pridobilo mnogo s takimi izleti. Posebno korist bi pa cela naša organizacija imela od njih, ker bi si s takimi podjetji kmalu pridobili novih članov in bi nas ljudstvo bolj spoznalo. Z obiskom cerkva v drugih krajih bi dobro vplivali na versko mišljenje in življenje. Lepi časi mladosti bi nam lepše in koristnejše potekali, ne bi nam bilo treba pastí dolgčas ob prostih dnevih in posedati po zaduhlih, zakajenih gostilnah. Koder imajo konje, bi mogli včasih tudi jahaje izleteti.

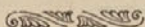
Skrivnost privlačnosti takih izletov leži v tem, da se vse prisilno, vsako omejevanje osebne prostosti omeji na le neobhodno potrebno mero discipline, ki jo zahteva skupnost ciljev in načel. Na takih izletih pride do veljave lahko tudi netelovadec, ki je dober pešec in družabnik.

Pa ne samo ob lepem letnem vremenu, tudi v suhih zimskih dneh in celo tu in tam v deževnem vremenu bi mogli z uspehom izleteti, ako imamo za cilj n. pr. obisk društva, igro itd. Kadar vem, kdaj in kje bom prišel pod streho, kdaj in kje se bom lahko preobul in preoblekel, mi malo mokrote ne bo škodilo, ampak me utrdilo. Suhi, svetli zimski dnevi so pa zlasti za mestne in delavske ljudi v zdravstvenem oziru sploh najbolj upoštevanja vredni, ker je takrat zrak najčistejši.

Da ne bo kdo zmajeval z gavo nad našetimi predlogi in menil, da je to nemogoče, bom omenil še, da se oziram z ozirom na ta spis na zgled drugih narodov in na domače izkušnje. Nemci imajo svoj »Wanderbund«, ki šteje nad 500.000 članov in imajo celo svoje hiše, ki služijo kot preno-

čišča izletnikom. Na izletih si pogosto sami kuhajo na gorah, v gozdovih, ob vodah. Več kot telovadcev in športnikov imajo Nemci teh potovalcev organiziranih. Izleti, kakor sem jih v zgledih opisal, so zlasti med mladino v Švici udomačeni, po celem kulturnem svetu jih pa goje skauti, ne le med moško, ampak tudi med žensko mladino. Menim, da bi se z izkušnjami drugih, kulturno višjestoječih narodov tudi mi mogli in morali okoristiti. Če Orli tega imenitnega telesno, duševno in nravno vzgojnega načina ne privzamemo, utegne nova tozadevna organizacija razredčiti naše vrste. Koder se je razvilo potovanje, je močno nazadovala surovost in pijančevanje, ki je vir skoraj vse škode med mladino. Organizirano potovanje odpravlja tudi brezdelno pohajkovanje, ki je vzrok pobojem, nenravnosti med mladino, ki se hoče tudi fizično udeleževati. Služba božja prav nič ne trpi, ampak še celo pridobi, ako so izleti dobro pripravljeni in je vodstvo dobro. Po potrebi se lahko za izlete izdelajo tudi poseben poslovnik. Bratje, pomenite se o izletih pri sejah, fantovskih večerih in v Mladosti!

Jernej Hafner.

Iz načrta izletniškega poslovnika Državne zveze nemških telovadcev.

Izletniki (Wanderer) tvorijo poseben oddelek državne zveze (»Deutsche Jugendkraft«) za telesne vaje v katoliških društvih. Njihov namen je (D. Jugendkraft, 3. l. št. 2, Düsseldorf 1921): »Telesna okrepitev, duševna izobrazba in tovrstni vpliv na človeško družbo. Ta namen hočejo doseči

1. z urejenimi izleti in potovanji, združenimi z omejevanjem uživanja alkohola in nikotina, kopanjem in plavanjem,

2. z opazovanjem božje narave, ki razodeva modrost, moč, dobroto in ljubezen Stvarnika,

3. v vsakem letnem času in vremenu občudovati lepoto narave,

4. spoštovati naravo kot božje delo (varstvo narave),

5. spoznavati in vzljubiti naravo v domači zemlji,

6. narodne navade in običaje ohranjati in poživiti,

7. pri vsem tem tudi katoliško mišljenje in delovanje z najintenzivnejšim so-

delovanjem v cerkvenem življenju krepko podpirati,

8. s samovzgojo k resnicoljubnosti in čistosti v mislih, besedah in v dejanju gojiti pravo prijateljstvo, spoštovanje do žene, resnično človekoljubje; strogi do sebe, mili do bližnjega, spoštujemo avtoriteto, last in pravico bližnjega,

9. poglabljamo se v našo narodno umetnost in književnost (pesem, godbo, povest, igro) in nastopamo za obnovo narodnega življenja,

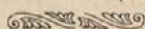
10. izletniško-potovalno gibanje je obenem kulturno gibanje. Mi hočemo pomagati našemu narodu do nekdanje trdnosti v veri in značaju, čistosti življenja in preprostosti. Zidati hočemo bodočnost naroda z delom med in z narodom, na podlagi krščanske vzajemnosti. Povsod: v družini, družbi in osebem občevanju delamo za naše cilje. Borimo se zoper vse škodljivosti izrastkov moderne kulture, proti umazanosti in ničvrednosti v besedi, podobi, pisavi, gledališču in kinu, proti alkoholizmu in

javni nenravnosti. Kar najbolj mogoče podpiramo vsako stremenje za pravo, zdravo izobrazbo in kulturo naroda.

Torej nekak skautizem, postavljen na versko podlago in prepojen s katoliškim

idealizmom in narodnostnim čustvovanjem. Vredno je razmišljati ali ne bi tudi pri nas, v naših vrstah, z uspehom mogli gojiti ta način izobraževanja, zlasti v mestih in delavskih krogih.

—r.

Tekme in javna telovadba F. G. S. P. F. v Metzu

dne 25. julija 1920.

(Dalje.)

Po dovršenem tekmovanju v opisanih obveznih vajah se pripuste društva k posebnim tekam (*Concours speciaux*) za člane, starejše člane in včlanjeni naraščaj (*Pupilles reunis*), in sicer: po eno vajo v boks, (starejši ali novejši način), s palico ali z batonom, brez orodja, z orodjem (z zastavico, obročem, ščitom itd.), skupinski vaji, katerih pa nobena ne sme trajati nad 10 minut. Presoja se teškoča in izvajanje vaj. Dosegljivih točk za eno vajo je 180. Oddelek mora imeti najmanj 12 mož. Za boks in palice so vaje predpisane, druge vaje pa proste.

Tretji del tekem, neobvezen (*Concours facultatif*), obsega: piramide (skupine) z in brez orodja, telovadne plese in plastične kipe. Skupine so proste in predpisane, za 20, do 40 in nad 40 telovadcev. Za vsakega telovadca, ki se pri skupini ne dotika tal, se prišteje k vsoti dosegljivih točk $\frac{1}{10}$ števila telovadcev; po 20 točk se dobi za lepoto in teškočo sestave ter skupno izvajanje, ravnotako za nastop in razstop. Društva, ki so dosegla za svojo skupino pohvalo, smejo pokazati svojo skupino pri slavnostnem nastopu. Pri baletu se more doseči po 20 točk za sestavo in izvajanje, za vsakega telovadca pa $\frac{1}{10}$ števila vseh telovadcev. Za kipe je dosegljivih 5 točk. Ženski kostumi se ne pripuščajo k nastopu.

Za naraščajnike pod 15 letom so posebne tekme, ki obsegajo: predpisane proste vaje s palicami, boks, vaje posameznikov in vzporedne na drogu in bradlji, skok v višino in daljavo. Tekmujejo oddelki (društva) po 6, 9, 12, 15, 21, 30 naraščajnikov. Vaje so slične onim za člane, a lažje; ravnotako ocena. Proste vaje se izvajajo vse na obe strani; skače se v višino od 0'80 m do 1'10 m, v daljavo od 3'25 m do 4 m.

Za gojence zavodov in dijake se prirejajo vzporedno s tekmo organiziranih telovadcev posebne tekme, z namenom: buditi in netiti v njih veselje do telovadbe

in priprave na vojaško službo. Ti tekmujejo v izvajanju: prosto izbrane sestave vaj iz švedske gimnastike, ene izmed predpisanih prostih vaj F. G. S. P. F. (za člane ali za naraščaj), z vlečenjem vrvi, z vajami vojaške priprave (*préparation militaire*: osnovni gibi, hoja, plezanje, metanje 6'5 kg težke granate in tek čez ovire). Hojo vadijo na 8 načinov, razen navadne hoje. Granato mečejo zaporedno z obema rokama (15 do 25 m). Pri teku čez ovire skačejo z zaletom 25 m čez predmete v višini 0'80 m do 1'20 m, ki so razdeljeni na progi 100 m.

Skoro vsako društvo, kar jih je v zvezi z F. G. S. P. F. ima en del članov izvežbanih v igranju na boben ali na eno ali drugo vrsto trobil, ki se dajo združiti v preprosto harmonijo. Tudi za bobnarje in trobentače ter cele godbe so predpisane tekme v eni izmed petero raznih kategorij. Izvajajo po eno določeno daljšo skladbo in po 3 izmed 20 koračnic F. G. S. P. F. Dosegljivih točk je 120.

Tekmovalni red F. G. S. P. S. navaja v dodatku tudi fiziološki namen (vpliv na telo in njega dele) predpisanih vaj. Sestavljene so z namenom: širiti in krepiti prsni koš in pljuča krepiti trebušne mišice, vplivati na vse mišice in dele telesa, pospeševati pravilno rast in držanje telesa, gojiti gibčnost in spretnost. Izvajajo naj se natančno, z razmahom in močjo, tako da krepke, a ne presilijo srca. Pri vsaki vaji naj se pazi na pravilno, ritmično dihanje. 12 strani vsebuje raznovrstne osnovne gibe, ki pripravljajo telo na lepo izvajanje predpisanih vaj (sestav). S tem je dana trdna, znanstvena podlaga za pravilen početek in potek vežbanja za tekmo. Logično stopnjuje telovadec svoje vaje od lažjih k težjim, od osnovnih gibov k sestavljenim in z gotovostjo more doseči prej ali slej uspeh, kakršnega sploh omogočuje narava njegovega telesnega ustroja. Pri tem se smotreno krepi, napreduje vsestransko in doseženi uspehi mu vedno še množe veselje

in voljo do telesnih vaj, krepe mu vztrajnost in samozavest, ki sta bistven pogoj za obstoj in napredek organizacij. Tekmovalni red se ne ozira dosti na blesteči efekt (učinek, vpliv) vrhunških vaj, ki vlija strast pretirane telovadbe in ošabnosti v 1% telovadcev, vse druge pa kot nedosegljiv cilj navdaja z malodušnostjo in jih sili k nedelavnosti ter povzroča poškodbe, temveč mika vse telovadce, od najslabotnejših začetnikov do najkrepkejših artistov (umetnikov), da se vežbajo, ker vsakemu v svoji kategoriji obeta uspeh. Domišljavost, pretiranost in hlepenje po bahavih efektih pač organizaciji, ki je namenjena najširšim krogom, vedno škodi, največkrat pa se maščuje tudi nad posameznikom, ki se da voditi takim napačnim motivom (nagibom), namesto da bi sledil zdravi pameti, naravnim postavam in znanstvenim določbam.

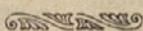
Poleg narodnih tekem so bile v Metzu na sporedu tudi mednarodne tekme za prvenstvo (Concours international: championnat artistique). Dočim se pripuščajo k prvim le člani Zveze, je ta tekma namenjena najboljšim domačim in gostujočim članom drugih zvez. K letošnjim tekmam F. G. S. P. F. pošljeta tudi naša J. O. Z. in čl. Orelský Svaz svoje tekmovalno zastopstvo v Strasbourg na Alzaškem.

Upajmo, da bodo zastopniki naše Orlovske Zveze uspešno nastopili — prvič na mednarodni tekmi, pridobili ugled naši organizaciji v tujini in vlili novega poguma in veselja do orlovskega dela nam vsem! Predpisi za to tekmo v l. 1920. so določali: k tekmi lahko postavi vsako društvo ne-

omejeno število telovadcev, ki se morajo vsaj tri mesece preje imenoma prigrasiti (vpisnina znaša 1 frank). Kdor dobi vsaj 85% dosegljivih točk, postane »zmagovalec« in dobi diplomu. Društva se ocenjujejo z vsoto točk štirih njihovih najboljših telovadcev. Kdor ne doseže vsaj 60% točk pri dveh zaporednih predpisanih vajah, se izloči iz tekme. Vsaka vaja ima 20 točk. Tekmuje se: V neobvezni prosti vaji (izbere si jo tekmovalec sam), na bradlji (po eno prosto izbrano in eno predpisano vajo), krogi (prosto izbrana), skok v višino, tek na 60 m, suvanje krogle (z desno in z levo), skok v daljavo (5 m). Skače se raz prožno desko (najmanj 1'80 m ne da bi se dotaknil vrvice), krogla se z dvojnim sunkom sune najmanj 12'40 m (do 15'60 m). Tek 8 sekund (60 m) doseže 20 točk. Skok v daljavo brez deske od 4'10 do 5 m. Ocenjuje se: do 16 točk brez ulomka, od 16 do 18 s $\frac{1}{2}$, 18 do 20 pa tudi s $\frac{1}{4}$ točke. Dosegljivih je 160 točk. Dovoljuje se pritožba proti oceni sodnikov.

Ogledali smo si določbe zamotanega, mnogoličnega tekmovalnega reda, oglejmo si še nastop tekmovalcev, potek tekem in premotrimo splošen vtis tega obširnega tekmovalnega nastopa na podlagi zapisov, ki sem si jih zaznamoval pri opazovanju tekmovališča, deloma pod večjim vodstvom v mednarodnem katoliškem svetu poznanega in spoštovanega predsednika, stvaritelja in voditelja alzaške zveze katoliških telovadcev, g. Biechelerja.

(Dalje.)

Hoja.¹

Jernej Hafner.

Vaja, ki jo največkrat izvaja telovadec in netelovadec, gibanje, ki zaposluje največ mišic obenem, in v vsakdanjem življenju največ koristi, je hoja. V hoji bomo tekmovali l. 1922. na II. slovanskem orlovskem taboru. Do danes pa vemo o hoji bore malo, dasi vsi hodimo in menimo, da o hoji vse vemo. Za pešizlete ni opaziti dosti veselja, pač pa lahko povsodi, celo pri telovadnih nastopih, vidimo mnogovrstne hibe v hoji glede gibanja in zadržanja.

Razlogov je torej dosti, da »Mladost«

tudi o hoji izpregovori in da vsi odseki, vsi redni člani večjo pažnjo posvečajo raznim načinom hoje.

Hoja je poseben način premikanja telesa z mesta na drugo mesto.

Premikanje z mesta se vrši na razne načine in se imenuje: hoja, skok, tek, plazenje, plavanje; razen teh načinov pomikamo telo lahko tudi z vozili (voz, kolo, letalo itd.). Hodimo ali po nogah ali tudi po rokah. V naslednjem bo govor samo o hoji po nogah z mesta na drugo mesto.

Hoja je premikanje, pri katerem prenašamo težo telesa naprej tako, da se imenoma opiramo na eno nogo, medtem ko drugo dvignemo od tal in prenesemo na-

¹ Glavna vira: Prof. dr. Schmidt: Unser Körper-Voigtläder — Leipzig 1920, in prof. dr. Gasch: Handbuch des gesamten Turnwesens, Pichler, Wien 1920.

prej. Teža telesa neprenehoma in enakomerno zaporedno prehaja iz noge opiralka, ki se opira s stopalom na tla, na drugo nogo nihalko, ki se je odvila od tal najprvo s peto, nato še s prsti, zanihala naprej nekoliko skrčena v kolenu in stopi za korak naprej zopet na tla ter s tem postane opiralka. Pri normalni hoji sta istovrstna giba vsake noge enaka in trajata enako dolgo. Pri šepanju pešec dalje stoji na zdravi nogi in z njo hitreje zaniha kakor z bolno. Najbistvenejši znak hoje je okoliščina, da se pri hoji vsak čas ena noga opira na tla, ki jih opiralka ne zapusti (popolnoma) preje, dokler jih ni dosegla nihalka, oziroma = opiralka ne zaniha preje, kakor se nihalka opre na tla. V tem se loči hoja od teka in skoka, pri katerih noga odsune celo telo v zrak, tako da se nobena noga po odsunu ne dotika tal.

Zaradi važnosti hoje za vojaštvo (mного zmag je odločila hitrost, s katero so prihitele rezerve v boji), sta zlasti nemška in francoska vlada pospeševali znanstveno preiskavanje raznih načinov hoje, da bi na podlagi zaključkov teh učenjaških preiskav vpeljali pri vojaštvu tak način hoje, s kakršnim bi armada dosegla največje mogoče uspehe v hoji. Opremljeni z najnatančnejšim poznanjem človeškega okostja, mišičevja, živčevja, delovanja srca in pljuč, z fotografičnimi aparati in raznimi instrumenti (n. pr. dinamografski čevlji, ki zaznamuje težo pritiska noge opiralka v posameznih momentih hoje) so učenjaki po več let študirali človeško hojo (tako zlasti Francoz Marey, † 1906, in Nemec O. Fischer v Lipskem). Na podlagi njihovih zaključkov podajam v tej razpravi najvažnejša pojasnila in navodila o hoji.

Po raznih načinih, kako hodimo, delimo hoje v naravno in umetne hoje. Umetna hoja je vsaka, pod vplivom volje izpremenjena naravna hoja, četudi oni, ki so se ji priučili, v umetni hoji po več ur lahko hodijo.

Naravna, navadna hoja je krasen zgled ekonomije moči (gospodarstva z močjo). 56 % vsega mišičevja služi hoji. Delo posameznih mišic, ki delujejo pri hoji, je lepo razdeljeno. Razvija se ritmično, vsak gib pripravlja sledečega, nasprotujoče si mišice si podajajo složno uspehe svojega napa. Hodi vsak zdrav človek vsak dan, od prvega leta starosti dalje. Delo, ki ga opravljamo pri hoji, se vrši polavtomatično, brez napetega sodelovanja živcev. Okostje in mišičevje noge je tako sestavljeno, da vzlic večurni hoji in velikim porabi

moči to delo človeka le malo utruja, ako je pot, obutalo in zdravje dobro.

Pri naravni hoji je korak dolg 0.75 m, v minuti 120 korakov. Če hitrost hoje čezmerno povečamo, se preje utrudimo. Poizkusi v francoski armadi pa so dokazali, da je za dosego največjih daljav v najkrajšem času najbolj primerna tako urejena naravna hoja, da se s 150 do 160 koraki (po 0.75 m) v minuti prehodi 1 km v 8 min. 40 sek. Seveda more vztrajati po več ur v tej hoji (skoro 7 km na uro) le izurjeno in utrjeno moštvo.

Namen hoje je predvsem premikanje iz kraja v kraj. Izredne važnosti je sposobnost, ki si jo pridobi človek z vajo v hoji, da prihrani pri hoji na času. Ne le ob izrednih prilikah (v vojski, če se mudi na vlak itd.), tudi v vsakdanjem rednem življenju, ker nam je čas — zlato. Da bi to sposobnost gojile v svojih vrstah, prirejajo tudi mnoge telovadne in sportne organizacije tekme v hoji. Ker pa znanstvena raziskavanja in praktične izkušnje uče, da se (zlasti za krajše razdalje) da doseči z nekimi umetnimi načini hoje boljše uspehe, kakor z naravno hojo, se moramo seznaniti v svrhu vaje in priprave na tekmo v Brnu l. 1922. tudi z umetno hojo, pri kateri človek s posebnim namenom drugače (a enakomerno) hodi, kakor navadno.

Vsak telovadni sestav pozna nekaj umetnih hoj. Tudi mi jih vadimo z namenom, da bi izboljšali z njimi zadržanje (telesno) telovadcev, dolžino koraka, hitrost in vztrajnost ter prožnost naravne hoje. Kdor hoče zadeti cilj, mora meriti preko njega — kdor hoče priučiti svojo vrsto lepemu, prožnemu, izdatnemu koraku, okrepiti mišičevje, ki ga rabimo pri hoji, mora vaditi tudi umetne hoje! Te se ločijo od naravne po načinu, kako stopa noga na tla: po prstih (vaja v ravnotežju in držanju); s celim stopalom obenem (korak v pozoru, počasni in kratki korak); po hitrosti (hitra hoja, hoja v $\frac{3}{4}$ taktu); po nenakomernosti korakov in smeri (plesne hoje, stopicanje vstran in nazaj) in slednjič po razlikah v zadržanju in gibanju celega telesa ali vsaj nekaterih delov pri hoji.

S hojo po prstih in z iztegnjeno hojo (v pozoru) na času nič ne pridobimo. Hitra hoja se loči od naravne le po večjem številu korakov v minuti (dolžina mora ostati ista); treba jo je pa vaditi zaradi dobrega vpliva na pljuča in krvni obtok, prožnosti in okrepitve. S hojo v $\frac{3}{4}$ taktu (posebna vrsta hitre hoje, pri kateri storimo do 170 korakov v minuti tako, da ne povdarimo vsakega prvega, levega kora-

ka, ampak vsak tretji korak, enkrat levi enkrat desni korak, kar nam nekako olajša delo živčevja in nas sili k večji hitrosti, ki manj utruja, kakor vsakokratni preudarek na levo nogo. Na času pa le malenkostno moremo pridobiti. Prav pa je, da jo vadimo, ker se ž njo vežbamo v taktu. Ravnotako tudi menjalni korak in koračenje v stran služi pri izenačenju koraka v vrsti oziroma pri razstopu ali sestopu. Plesnih korakov ne rabimo kot telovadci. Pač pa se moramo obširneje pomuditi pri tistih vrstah umetnih hoj, ki v njih izvežbanemu telovadcu pripomorejo do boljših uspehov kakor navadna hoja.

Za naše razmere (kot krepilna vaja in kot priprava na tekme v l. 1922.) se moramo seznaniti in uriti z upognjeno in z atletsko hojo.

Mnogi narodi na nizki kulturni stopnji, pa tudi skoro vsi gornjanci, hodijo precej drugače, kakor hodi n. pr. meščan ali dolinec. Dočim pri naši navadni hoji držimo trup skoro navpič in postavljamo opiralko iztegnjeno na peto, nihalka pa odvijemo od tala od pete do prstov, preden zapusti tla in zaniha lahno upognjena naprej ter se iztegne, roke pa nam iztegnjene mahajo prosto, se človek pri upognjeni hoji drži in giblje čisto drugače. Trup drži v boku nagnjen naprej (a prsa ostanejo vzbočena, glava pokonci), nogi sta v kolenu precej močno upognjeni (le v trenotku, ko zapusti opiralka tla in postane nihalka, se trenotno iztegne, tik nad tlom zaniha naprej upognjena in skoro s celim stopalom obenem stopi zopet kot opiralka na tla), roki pa, v komolcu upognjeni do vodoravne lege lakti, se gibljeta v malem loku ob boku naprej in nazaj v vodoravni legi, tako da se gibljejo tudi rame. Ta hoja ni lepa, a varčuje z uporabo moči in dopušča daljši korak; kdor se ji privadi, v istem času in z manjšim naporom dalje pride. V breg sploh vsakdo tako hodi.

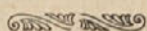
Upognjeno hojo so zdravniki (zlasti imenovana Marey in Fischer) vsestransko natančno proučili in dognali s poizkusi pri treniranih ljudeh, da je uvaževanja vreden način premikanja. Francozi so vpeljali to hojo tudi v rabo pri armadi in so dosegli n. pr. uspeh, da je prekorakala četa 20 km (brez oddiha) po 8 ali celo le 6 minut na 1 km. Ker se trup le malo dviga pri tej hoji in stopala skoraj po tleh lahkotno (naprej obrnjena) drsajo naprej in ker je trup nagnjen naprej, tako da naprej pomaknejo težišče kar samo vleče noge za seboj, roki pa pri tem z nihanjem pomagata, se prihrani pri trošenju moči. Ker se približa

bok tlom, se korak podaljša. (Položi kazalec in sredinec navpično na mizo v naravni razdalji. Ako z roko pritiskaš doli, se začneta pomikati narazen, točka, v kateri se roki stikati, se pa niža in bliža mizi.) Pri navadni hoji človeka, visokega 1 m 70 cm, se glava dviga za 6 cm pri koraku, ki je dolg 84 cm in traja 0.84 sekunde; na 1 km razdalje stori 1190 korakov in izvrši delo 5355 kgm. Pri upognjeni hoji je isti človek visok le 1 m 54 cm, se dviga samo po 4 cm, korak mu je dolg 1'135 m in traja 0'33 sekunde; 1 km prehodi z 881 koraki in z delom 2443 kgm.

Prednost upognjene hoje je očitna. Izrabiti jo pa more z uspehom le oni, ki trenira to hojo tako dolgo, da mu postane naravna, ne da bi se mučil in napenjal živce. Začeti mora z zmerno dolgimi koraki, po 10 minut na 1 km; pač pa naj natančno pazi na pravilni stil (zadržanje in kretanje) upognjene hoje (pravilno upognjen trup, naprej obrnjena stopala, nizko prestavljanje nog naprej, samo trenotno se iztegne noga, ko popusti tla, močno upognjena noga stopi spredaj na tla, vodoravne lakti podpirajo gibanje). Ko dobro obvlada stil, stopnjuje hitrost in dolžino koraka na 9, 8 in 7 minut za km poti. Najboljše razmerje je 8 minut na 1 km. Ako kdo hoče hoditi 6 minut in manj, bo lažje vzdržal in se manj utrudil v teku. Pri hoji nad 20 km je priporočati, da se menja časoma upognjena hoja s tekom. Pri tekmah v hoji na srednje razdalje bo gotovo zmagal, ki se je dobro priučil tej hoji nad drugimi, ki navadno hodijo! Zato moramo pač vaditi tudi upognjeno hojo napreje v telovadnici, potem na orlovskih izletih in posamič na naših zasebnih potih.

Kadar hočemo pot, dolgo le par sto metrov, prehoditi z največjo naglico, ne da bi tekli, ali pri tekmah v hoji do 2 km, se najboljše poslužujemo atletske hitre hoje. Ta način hoje se prišteva med najtežje lahkotatletične vaje; ima torej veliko fiziološko vrednost. Stopati je treba pokončnega telesa, z iztegnjeno nogo. Opiralka stopi na peto in se dvigne na prste, medtem ko nihalka (kar moč iztegnjena) kar najdalje in najhitreje zaniha naprej. Roki v pesti (navadno še obremenjeni s kako utežjo ca 1 kg), lakti vodoravne, sunkoma vržeta ramo in celo stran trupa naprej. Kadar stopi leva naprej, se pomakne desnica in desna stran trupa, z desno pa levica in leva stran trupa naprej. S tem se doseže dolžina koraka (s stopalom vred) do 1'164 m in preide do 500 m v 1 min. 45 sek., 1 km v 3 min. 57 sek., 5 km v 21 min. 47 sek., 10 km v 45

min. 44 sek., 100 km v 11 urah 3 min. $\frac{4}{5}$ sekunde (nemški rekordi v l. 1919). Da se doseže take uspehe, je pa treba poleg močnega in zdravega telesa tudi večletne vaje. Za okrepitev in kot priprava tekme v hoji na male razdalje bo tudi nam ta način dobro služil. Rekordov v tej hoji na večje razdalje pa ne bo naš telovadec mogel dosežati, ker bi moral vsled naporov te vaje vse druge vaje opustiti. Hude bolečine v goleni (pod kolenom) se ne sme vstrašiti, kdor se vadi v tej hoji. Paziti mora tudi, da se ne prehladi vsled močnega potenja, kajti veliki uspehi te hoje so le sad silnega napore. Vaditi se je treba stopnjema, najpreje v čistem stilu, potem v dolžini koraka, nato v hitrosti, potem šele v hoji na večje daljave. Pri tej hoji trpe veliko škodo čevlji.

Članske proste vaje za leto 1921.

Na podlagi opazovanj nekaterih odsekov oziroma javnih nastopov podajam nekoliko nasvetov.

Pri učenju prostih vaj pazite na vsak posamezen gib in prehod iz enega položaja v drugega. Ponovno si oglejte sliko in besedilo. Ker se telovadec sam ne vidi, naj vsakemu vaditelj pove, kdaj in kako se pravilno drži ali giblje, telovadec naj si pa zapomni, kako se je treba držati in gibati, da je prav. Četudi malo boli in utruji, saj imajo vaje namen, ki se brez truda in znoja ne da doseči!

Vadite izprva počasi, gib za gibom, pri tem pa koj izpočetka pazite na pravilnost. Vsak telovadec mora znati sam šteti takt (po tihem ali glasno: en, dva, tri, en in dva, tri i. t. d.), tudi ob godbi. Seveda, kadar spremlja godba vaje, morate šteti v tempu (hitrosti) godbe. Šele ko vaje dobro in pravilno izvajamo v počasnem tempu, začnemo vaditi hitreje, nazadnje tudi zelo hitro, kar je pri 2. sestavi precej težko, a potrebno, ker godbe navadno hitro igrajo. Pred vsakim nastopom opozorite godbo, naj 2. vajo počasi igra, vsaj zadnjo dobo, pri 3. vaji pa zadnji dve dobi.

Izhodna postava je temeljna spetna stoja. Pazite, da bo vedno pravilna (glej Vadnik), sicer ne boste lepo delali. Med vajo skrbno pazite na kritje, obojestransko.

Preberite večkrat legendo gibov in sestav (na sliki), pomislite, kaj pomeni vsak gib in to tudi s poudarkom izrazite, da bo odsevala misel iz gibov! Udar ob stegno

Končno še te-le opazke!

Ne pustimo malih naraščajnikov delati zanje predolgih korakov, pri katerih obračajo stopalo navznoter. Obe nogi morata delati enako dolge korake. Večkrat vadimo hitri korak (120 do 160 korakov na minuto) na prostem. Opazujmo vedno, kako hodimo. Pri hoji naj bo trup lahno nagnjen naprej, prsi izbočene, rami nazaj zapognjeni, glava pokonci. Če izhodna spetna stoja ni pravilna korak ne bo lep. Važnejše je: kako, kakor koliko in kakšna hoja se hodi. Vadimo pogosto korak, zlasti razdeljeni (z rokami na križu ali s palico na prsih, v vzročenju itd.); tudi kratki in počasni, ki ga rabimo pri svečanostih. Hodimo hitreje in bolj prožno. Treba nam je več peš-izletov.

je predpisan s a m o ob koncu 2. vaje; pri drugih se mora opustiti. (Pri drugi je predpisan zato, ker brez drže sledi zopet nova prva doba.)

Med opisom 2. dobe 1. sestave (napad in umik) na sliki in na listu s popisom vaj je razlika. Na popisu je takt: ena, dve, tri, na sliki pa: ena in dve, tri. Velja opis, ki je izšel pozneje (na sliki): ena in dve, tri. Razlog: pokazalo se je, da mnogih telovadcev ni mogoče navaditi, da bi lepo nedeljno in istočasno izvajali napad in umik v masi, zato se je vrnil med gib in.

Značini za te vaje so mnogi, vsestranski izpadi in stoje (koračne in nožne). Posebni namen njihov je, prisiliti telovadce, da se nauče točno izvajati in ločiti te gibe, med katerimi so si mnogi slični navidez. Vendar večje oko zapazi že na zadržanju trupa, kako stoje noge in kje je težišče. Pazite in vadite torej zlasti te gibe in drže. Izpadi naj ne bodo ne preveliki, ne premajhni (gl. Vadnik), ampak taki, kakor so predpisani. Pazite na razliko med držanjem trupa pri izpadih nazaj v 1. in 3. vaji 1. doba (trup zaklonjen v smeri iztegnjene noge) in pri izpadih nazaj v 1. in 2. dobi 4. vaje (trup v pasu predklonjen).

Naj ne dela nihče previsokega ali prenizkega pred-, od-, za-, vzročenja, ali meša sličnih gibov raznih vaj!

Pazite, kdaj je določen pogled gor, vstran, naprej. Enako, kam je obrnjena dlan, kam smeri sunek, kakšen je pravilen lok. Pri vzročenju se ne nagibajte s trupom

nazaj, iztegnite roke v komolcu in za-
pestju.

Prav posebno vadite 3. dobo 3. vaje,
da boste znali obdržati ravnotežje in ob-
nem pravilen položaj rok in nog, pa tudi
takt. Marsikje celoten vtis pokvarijo naj-
bolj ti gibi, ki izgledajo kakor pijano ma-
hanje. Podobno morate paziti na pravilno
držo pri 2. vaji 3. dobe na in, na dve, pri
4. dobi na ena, in (oboje se le trenutno
nakaže, vendar gibanje v tem trenutku
prestane!), pri 3. vaji 4. doba pri ena in pri
in, pri 4. vaji zadnji in.

Tekmovalci!

Zbor zaupnikov je sklenil 5. maja t. l. sledeče
določbe za tekme:

1. Sodí se javno.
2. Poprave dovoli samo sodnik in le tedaj, če
se je tekmovalcu ponesrečil kak gib ali se je med
vajo orodje pokvarilo. — Klasificira se poprava.
3. Pri skokih čez konja na vzdolž brez roča-
jev v višiem oddelku veja sledeča plačevanja. V ka-
terem skoku izmed naštetih sedmih se bo tekmo-
valo, si izbere tekmovalec sam.
4. Odgovorov iz poslovnika ni treba znati
tekmovalcu dobesedno; odgovore iz Zlate knjige
je treba znati dobesedno.
5. Vrste je možno doseči pri petju zahtevanih
pesmi vse točke, četudi ne pojejo vsi tekmovalci.
6. Vrste in posamezniki teknujejo po redu,
katerega določi žreb. (Vodniki vrst vlečejo šte-
vilke).
7. Za vsako vrsto se napravi mapa, katero
nosi vodnik vrste, s katero od orodja do orodja, kjer
jo izroči sodnikom.
8. Če bo malo sodnikov, teknujejo vse vrste
ena za drugo v redovni in prosti vaiah potem
še gredo na orodje.
9. Za doskoke naj se izkoplje doskočna plos-
kev in nasuje z žaganjem (mesto blazine).
10. Pri teku na 100 m tečeta po 2 tekmo-
valca hkrati.
11. Zalet pri skokih si vzame tekmovalec lah-
ko poljuben.

Vadit. zbor O. Z.

§ 3. Uredbe deželne vlade za Slovenijo o uporabi šolskih zgradb

(Uradni list št. 44) z dne 19. apr. 1921:

Šolske telovadnice služijo šolski telovadbi in
šolskim prireditvam. Razen tega jih smejo uporab-
ljati telovadna društva za telovadbo.

Naši trobentači.

Dvodnevne trobentaške vaje (19. in 20. III.)
so se udeležili sledeči odseki: Dobrnič 1, Ribnica
1, Sv. Križ pri Ljutomeru 1, Cirknica 1, Št. Rup-
ert 1, Vrhnika 1, ozir. 4, Vače 2, Domžale 1, Št.
Vid nad Ljubljano 1, Jesenice 1, Sodražica 1, Ko-
menda 1, Trbovlje 1, Kamnik 2, Vel. Lašče 1, Treb-
nje 1, Sv. Križ pri Kostanjevici 1, Škofja Loka 1,
Črnomelj 1, Št. Lenart pri Slov. gor. 1, Trzin 1,
Hrušica pri Ljubljani 2, Ig 3, Ljubljana — Sv. Peter
1. Tedaj iz 24 odsekov 32 trobentačev.

Par odsekov je pokazalo, da imajo zelo dobre

Vaje niso težke, zahtevajo pa vadbo
in paznjo. Kjer tega ni, izgledajo v masi
smešno. Ne smemo pa pustiti, da bi nam
zanikrnost in lenoba nekaterih telovadcev
ali celo vaditeljev povzročala smeh in za-
bavljanje med gledalci na taborih.

Bratje, še je čas, da izpopolnite, kar
je pomanjkljivega v držah, gibih in tempu.
Rešite svoj, odsekov in orlovski ugled z
zadnjo, skrbno pripravo. Ne odlašajte,
tekme in tabori so tu!

J. Hafner.

trobentače (vrhniški najboljše). Ako pa bodo vsi
člani, ki so se učili trobiti te dni in so pokazali
dobro voljo, tudi doma pridno vadili, nam dobrih
trobentačev ne bo manjkalo.

Trobentači so vadili klice in koračnico Pre-
ljubo veselje, ki je za II. glas v sredini koračnice
skoraj pretežka, sicer pa lepa. Vsled pomanjkanja
časa niso mogli vaditi točk v nastopu trob, zbora,
držanju roga in drugih vaj. Pač pa bodo vsi odseki,
ki so bili zastopani pri tej vaji, prejeli tekmovalni
načrt, sestavljen po tekmovalnem redu, za troben-
tače, ki bo obsegal vse potrebne točke.

Na letošnjih delnih prireditvah J. O. Z. bomo
trobentači tekmovali prvič. (Glej »Tekmovalne va-
je« 3. zvezek tehnične orl. knjižnice, str. 4, 18—20.)
Obseg in zahteve so za prvo tekmo precej velike.
Koncem tekme bo sodniški zbor določil najboljše
trobentače posameznih okrožij za okrožne tro-
bentače.

Odseki, ki imajo rogove za popravilo, naj jih
o priliki pošljejo gospodarskemu odseku J. O. Z.,
ki bo oskrbel popravo. Tudi nove rogove, ustnike
in trakove (kadar bodo na razpolago) bo gospo-
darski odsek dobavljati, da bodo imeli vsi odseki
enake.

Iz predsedstva čl. O. S. V Strassburg se pelje
čsl. zastopstvo čez Prago—Heb—Nürnberg—Stutt-
gart. Računajo, da jih bo vožnja v II. razredu za
osebo tja in nazaj stala le okrog 500 Kč., celotni
izdatek pa 1500—2000 Kč. — Izšla je pesmarica
(Orelský zpěvník), ki prinaša na 182 straneh 188
pesmi, med njimi vse orlovske. Priredil jo je bene-
diktinec br. Kopaček in jo posvetil starosti čl.
Orla, br. prof. Šramku. — Razposlalo se je IV. zve-
zek Zbornika O. Č., ki obsega vaje za II. slovanski
orlovski tabor (v Brnu 1922). — 15. jan. 1921 je
obsegal čl. O. S. 650 jednot (156 na Češkem, 112
na Slovaškem, 4 na Dunaju, druge na Moravi in v
Sleziji); žup je na Moravi 8, na Češkem pa 3. —
Deželna zveza Orlov v Kraljevem Gradcu se je
razpustila; vseh 64 jednot pristopi k čl. O. S.
(Črni Orli, ki so napravili vsled trdovratnega
vztrajanja pri svoji posebni zvezi tudi v Mariboru
nekako mučen vtis, postanejo sivi! Čsl. Orel ne bo
več dvobarven, dosegel je popolno enotnost. Ve-
selimo se tudi mi tega uspeha in čestitamo bra-
tom, ki so to dosegli. Op. uredn.). — V Novem me-
stu nad Vačom je čl. O. S. ustanovil posebno taj-
ništvo za Slovaško. Tajnik je br. Jan Vatek. —
Priprave za tabor v Brnu l. 1922 so v teku. V ta
namen posluje že več komisij (odsekov) pod vod-
stvom Sletove Rade (Brno, Nova ul. 8).

Uvodnik štev. 2. letošnjega »Orla« pozivlje že ta čas na delo za tabor v Brnu, ki naj bo manifestacija proučevanja katoliškega ljudstva cele čl. republike. Daleko mora prekositi vse katoliške manifestacije preteklosti. Biti mora krik katolikov po svobodi, za katero so pripravljeni iti vsi katoličani v boj. Sredi kulturnega boja za krščanski značaj države, v katerem so Orli prva četa, naj svet vidi moč in odločnost vernikov v boju za čast božjo in pravice Cerkve. Nameravajo zbrati okoli Orlov vse katoliške organizacije k posvetovanjem in manifestacijam (slično, kakor mi v Mariboru); razen tega hočejo še organizirati velesoj za izdelke ljudskih obrtnikov in umetnikov, razstavo Orlov, koncerte in predstave. Po taboru se bodo vršili izleti na Moravski Kras, v Tatere, Prago itd. Pričakujejo na stotine naših članov in članic ter odposlanstva katoliških telovadskih zvez iz celega sveta. Predsednik taborskega predsedništva je ravnatelj tovarne br. Antonin Kotulan. Slavnosti se bodo vršile: 3 predhodne nedelje, 11., 12., 13. (nedelja, glavni praznik), 14., 15. avgusta, 16. avgusta in dalje pa se bodo vršili izleti. S 1. jan. 1922 bo začel izhajati poseben taborski vestnik.

»Mladost« bo pazno sledila vsem pripravam in bo točno obveščala naše člane in članice o vsem, kar jim bo treba vedeti, da se dobro pripravijo na II. slovanski orlovski tabor. Naš cilj mora biti: poseben vlak s 1000 izletniki, ki bodo širili v čehoslovaški državi ugled Jugoslavije in čast orlovstva.

Bratje, sestre! Hranimo, učimo se češčine, čitajmo »Orla«, preskrbimo si kroje, vadimo neumorno, ker avgust 1922 bo kmalu prišel!

Veličasten sprejem novoposvečenih škofov na čehoslovaškem. K ustoličenju nadškofa dr. Stojana so pohiteli tisoči Orlov in Orlic v Olomuc. Novemu metropolitu so podarili umetniško plaketo iz bron (v ozadju je vdolbena risba sv. bratov Cirila in Metoda, pred njima v reliefu kleči žena, ki dr. Stojanu na blazini podaja mitro, poleg nje stoji mož, ki mu proži pastirsko palico, nad vsemi pa širi krila orel).

Zgodovinska sta bila za Slovake 12. in 13. februar 1921 v Nitri, stolici velikomoravskega kralja Svatopluka in nadškofa sv. Metoda. Trije ljudski duhovniki, vsi že preganjani od Mažarov kot narodni delavci, so bili posvečeni sredi desetisočev ljudstva v škofo. Sv. oče Benedikt XV. je poslal svojega nuncija Micara, da posveti novoimenovane škofo in s tem činom storil veliko dobroto narodu, ki že 1000 let ni imel ljudskih nadpastirjev, pa tudi državi, ki ji je tako prisodil trdnost obstanke. Navzoči so bili tudi: minister za Slovaško Mičura, poslanci in senatorji katoliške ljudske stranke, nadškof dr. Stojan, praška škofa dr. Kašpar in dr. Podlaha, vsi slovaški župani itd.

Iz Morave je prišlo 600 Orlov in Orlic v spremstvu nadškofa. Pri celi slavnosti so Orli vzdržavali red in so stali v ospredju kot častna straža. V slavnostnem sprevedu so korakali pod svojimi prapori, v gledišču so nastopili s telovadbo, v domu so pa zborovali. Zastopniki Orlov iz vseh dežel so se poklonili novoposvečenim škofom in jim podarili krasne srebrne planinske plakete z napisom: Prvým slovenským pastierom venuje hájno orolske, verné Rimu a nebotyčným Tatrám. Enako plaketo so Orli izročili nunciju Micari. V imenu Morave je škofa pozdravil nadškof olomuški dr. Stojan, stoječ v orlovskem špalirju pred stolnico, kot tri kralje, ki prihajajo od Boga poslani k zibelki novorojene Slovačije. Te slavnosti so Orle še bolj prikupile dobremu narodu.

Kulturni boj na čehoslovaškem se vrši že od postanka nove države. Korenini pa v obnovljenju češke univerze l. 1882., katere filozofična fakulteta že od tedaj sistematično deluje za razkristjanjenje naroda. Ta boj zavzema zadnje leto vedno bolj divje oblike, ne le v besedi, tiskani in govoreni, ampak tudi v nasilnem dejanju. »Orel« (2. št. 1921) omenja:

»Vandalsko uničevanje svetih razpel in kipov, ne le na javnih prostorih, trgih in cestih, ampak celo v cerkvah in stanovanjih (primer prof. Vanička v Opavi, ki je med sv. mašo razbil v cerkvi veliki križ, nasilno surovo zavzemanje katoliških cerkev, kapel in župnišč, pri katerem se vrše divje scene celo v cerkvi (n. pr. v Litovelu, v Čeških Budějovicah pri posvečenju novega škofa), pogoste tatvine v cerkvah, surovi napadi na katoliško Cerkve v časopisih in brošurah, na shodih, ravnotako blazna agitacija za odpad od katoliške Cerkve pred zbranim ljudstvom — to so znamenja težke bolezni, ki je zgrabila celi narodni organizem.

Protikatoliško norenje dela naravnost, činitelj pa, ki bi morali imeti vsaj obzir na državo in narod, katerima to besnenje zelo škodi a mejami, to počenjanje ne le trpe, ampak še podpirajo. Razen zavednih katolikov in peščice resnično izobraženih naprednjakov, ki so si ohranili trezno pamet (n. pr. prof. Pekař, senator Mareš i. dr.), je vse kakor okuženo po neki razburilivi epidemiji, ki se pojavlja vsepovsod, tu bolj, tam manj, a vedno proti katoliški Cerkvi. Med tem pa tudi vrste odločnih katoličanov rastejo, zlasti med dijaštvom in izobraženci.

Orli pogosto nastopajo v obrano katoliških cerkva in župnišč, ki jih hočejo zasesti pripadniki nove »čehoslovaške Cerkve«, ki si je izvolila Jana Husa za svetnika, daje svojim vernikom svobodo, da verujejo, kar hočejo (ali pa tudi nič) in vrše narodno službo božjo, največ pa hujskajo zoper katoliško Cerkve. Socialistični minister Habrman je izposloval tej Cerkvi priznanje od države in jo podpira na razne načine. Verniki so večinoma popolni brezverci, ki se družijo s protestanti in svobodomislec, da bi škodovali katoliški Cerkvi. Vendar po uspehih prvih mesecev to gibanje ponehava, dasi je denarno podpirajo verižniki (zlasti vojni dobičkar, mesar v Žižkovu). Najhujiši udarec je tej Cerkvi zadal protestant, prof. Denis, s svojo sodbo: da sicer ne bo odvzela katoliški Cerkvi niti 10% pripadnikov, da pa bo povzročila s svojo odporno agitacijo celemu narodu neizmerno zmedo in škodo. Ljudsko štetje je res potrdilo besede Denisove.

Čsl. katoliška venkovska omladina je imela v marcu svoj letošnji občni zbor v Brnu, ki je bil dobro obiskan. Sešlo se je več tisoč omladincev. Prizadevanje, da se združi vso katoliško mladino v Orlu in opusti izobraževalno - vzgojno Zvezo Omladine, ki obstoja 15 let, še ni rodilo sadu, dasi se Orel vse mogočnejše razvija in napreduje kakor pa Omladina. Glede razmerja do Orla so sprejeli Omladinci resolucijo: »Naša Zveza, ki je od svoje ustanovitve izvršila ogromno delo, si ohrani popolno samostojnost. Delovala bo tudi v bodoče po svojih pravilih, zlasti bo poglobljevala gospodarsko zavednost svojih članov. Smo za prijateljsko sodelovanje z Orlom in naj se ti dve organizaciji kakor samostojni dopolnjujeta.« Za predsednika so si izvolili kmečkega sina Antona Smýkala.

Dva omladinska katoliška shoda na češkem. Dne 9. do 13. julija t. l. se bo vršil shod katoliškega dijaštva in izobražencev iz cele republike v Pragi, kamor pridejo odposlanstva katoliškega dijaštva tudi iz mnogih drugih držav. 14. in 15. avg.

pa se bo vršil shod Marijinih družb cele republike v Brnu.

D. T. J. (socialistične telovadne jednote) imajo po zadnji statistiki (koncem leta 1920) 1084 jednot, 81.220 telovadcev, 16.496 telovadk, 20.000 podpor-nikov, 12.517 naraščajnikov, 6343 gojenk, šolskega naraščaja pa moškega 31.753 in ženskega 29.717. Ako pomislimo še na Orle, pa vemo, koliko je vredna trdovratna trditev, da je Sokol edina vse-narodna telovadna organizacija.

Orli - dijake! Osmošolec Martin Franz je po sklepu in v imenu svojih sošolcev in drugih dijakov iste višje gimnazije izdal na druge dijake poziv in ga je poslal tudi ravnateljstvu drugih šol s prošnjo, naj ga razglase dijaštvu. V pozivu je opisana škoda, ki jo povzroča mlademu, rastočemu telesu di-jaka nikotin, in narodna škoda vsled zapravljanja denarja ter vedno večje odvisnosti od tujine, ki uvaža tobak za drag denar. V prepričanju, da le dober zgled kaj more izdati v tem oziru, so skle-nili in s podpisom podkrepili ti gimnazijci, da ne bodo nobene cigarete več kadili. Vsaj za časa šolanja ne. V nekaj tednih je na ta poziv pristopilo k zvezi nekadilcev nad 1000 dijakov in dijakinj, ki so se zavezali, da ne bodo v celi šolski dobi kadili cigaret. — Kje da je to bilo? Pri nas ne, ker so se naši menda zavezali, da bodo čimveč kadili, ampak v Lipskem. Od tam se širi to zdravo, narodno gibanje dalje v nemške dežele zlasti med telovadci.

Zveza poštenjakov zoper surovost, nepošte-nost in pijančevanje se snuje v Ljubljani. »Sveta vojska« je v ta namen sklicala shod 10. aprila. Ako se osnuje ta zveza, jo moramo Orli in Orlice z vso močjo podpirati. Saj ravno mi moramo trpeti kot posamezniki in kot organizacija vsled surovih na-padov, Dogodki na Bledu, v Št. Jerneju in drugod, zasramovanja na cestah, v javnih prostorih, v že-lezniških vozovih, v časopisju, kažejo, da je naša domovina polna surovežev. Naša naloga pa je, podpirati vsako dobro stvar v korist ljudstva (Zl. knj. I.). Predvsem pa ne trpimo v svojih vrstah ta-kih napak in z vzgledom vplivajmo na druge!

I. redna glavna skupščina Sportne zveze in Jug. olimpijskega pododbora se je vršila 19. marca v Ljubljani. Sportna zveza obsega (na ozemlju Slo-venije) 31 klubov (7 iz predvojnne dobe) oziroma 4000 članov. Najštevilnejši je ljubljanski klub Ilirija s 550 člani. Polovico vseh klubov je v Ljubljani, Maribor in Celje jih imata po 5. Nogomet goji 20 klubov oziroma 876 članov, plavanje 13 (200), veslanje 1 (30), lahko atletiko 10 (240), kolesarjenje 14 (200), avtomobilizem 1 (30), tenis 3 (85), konjski sport 3 (100), zimski sport 6 (100), rokomet 2 (30), streljanje 1, sabljanje 1, boks 1.

Sportna zveza je priredila od 25. sept. do 3. okt. 1920 sportni teden s tekmovanjem v plava-nju, veslanju, atletiki, nogometu, konjski dirki, ko-lesarjenju in motociklistični dirki; udeležilo se je teh tekem 14 klubov, Ilirija s 100 člani. Zimsko-sportne tekme so bile slabo obiskane. Zmagoval-cem se razdeli 97 kolajev. V Bohinju je zveza pri-redila sportno sankališče, na Bledu se je pa vršila tekma v drsanju. Zvezo je podpirala gmotno tudi vlada. Članarine plača zvezi vsak član klubov po 4 krone letno, novoustanovljeni klubi pa 80 K pri-javnine. Novi predsednik Sportne zveze je pod-polkovnik Etbin Ravnikar.

Mednarodno tekmo v lahki atletiki in telovadbi prirede Čehi od 3. do 5. junija letos v Pragi pod protektoratom predsednika republike Masa-ryka. V načrtu je: tek od 100 m do 100 km, tek čez ovire na 110 m in 400 m, štafetni tek, hoja na 300 m in 10 km, vlačenje vrvi, skok z zaletom v

višino in daljavo, skok s palico, metanje diska, krogle, kopja in kladiva, peterboj čsl. vojn timer, tekme žen.

Štafetni tek skozi mesti Maribor in Zagreb so priredili sportniki 22., oziroma 29. maja. Taka reklama za sport se zdi nekam vsiljivo kričeča, a je dober nauk tistim telovadcem, ki jih je sram telovaditi na prostem.

Na Nizozemskem obstoji zelo delavna »Rim-sko katoliška nogometna zveza«.

Državne mladinske tekme nemških telovadcev in telovadk v letu 1921. se bodo vršile v treh od-delkih za moške in treh za ženske, in sicer letniki 1903/4, 1905/6, 1907/8, vse v juniju ali juliju. Telo-vadci bodo tekmovali v teku na 100 m, skoku, me-tanju žoge, kopja in krogle 5 kg, plavanju, na dro-gu, bradlji, konju in skakanju čez ovire. Deklice pa tekmujejo v teku na 75 m, metanju žoge ali kopja, krogle 5 kg, plavanju, na drogu in bradlji.

Nauk o katoliški veri v Parizu. Pariz je sre-dišče modernega sveta. Večina mednarodnih družb ima v njem svoj delež. Iz šol so že davno vrgli krščanski nauk. Katoličani pa so se že organizirali iz lastne moči, da preprečijo razkristjanje Pariža-nov. Otroke poučuje nad 4000 vernih žen, deklet in redovnic katoliški nauk v cerkvah, privatnih šo-lah in stanovanjih. Za odraslene inteligente je ustanovila v isti namen pod vodstvom nadškofa kardinala Duboisa duhovščina tečaje. Take tečaje obiskuje tudi 20.000 srednješolskih dijakov. Toliko žive, požrtvovalne vere je v — Parizu!

Književnost.

Ing. Gv. Gulič: Parni kotel. Ljubljana 1920. Založila Jugosl. knjigarna v Ljub. kot 1. zvezek Znanstvene knjižnice. Strani 100, slik in skic 54.

Knjižica je namenjena kurjačem, posestnikom parnih kotlov in delovodjem ter študirajočim. Do-dan ji je tehničen (slov. nem.) slovarček.

Nov slovaški mladinski list. V Trnavi (Hale-narska ulica 40) je začel letos izhajati mesečnik »Mladež«, časopis za krščansko slovaško mladino. Celoletna naročnina znaša 24 češkoslovaških kron. List ima po 16 strani, nekoliko manjših kakor naša Mladost, in je ilustriran. Priporoča mladini kršćan-ske organizacije, zlasti Orla in Omladino.

Nov hrvatski omladinski list. Hrvatski kato-lički narodni savez u Zagrebu (slična prosvetna zveza kakor naša Slovenska krščanskosocialna zveza) je začel z majem izdajati mesečnik »Mla-dost«, glasilo hrvatske katoliške omladine. List je malo manjši kakor naš in ima 16 strani. Uprava »Mladosti« je: Zagreb, Kaptol 27, uredništvo (E. Čunko) pa: Kaptol 29. Tiskajo ga v Požeži (Zadruga narodne prosvjete).

Že pred vojno lepo cvetoči pokret hrvatske katoliške mladine (prim. članek: Omladinski po-kret u hrvatskim zemljama, Pavel Jesih, Mladost 1920 šte. 7. 8. str. 104), je imel svojo »Mladost«, ki je začela l. 1909 izhajati v Splitu in se je nato kmalu preselila v Zadar. Danes je ta pokret po-življen in lepo organiziran. Mnogo pobude so našli hrvatski omladinci lani v Mariboru, na orlovskem taboru. Po geslu: K Bogu srce, k suncu i svetlu očil hoće »Mladost« dvigati hrvatsko mladino iz nezdravih poveljnih razmer v čiste višave kato-liškega idealizma.

Program teh omladincev je v glavnih potezih enak našemu: umska, srčna in telesna izobrazba organiziranih poedincev in po njih moralen vpliv na neorganizirani narod. Daj Bog obilen blagoslov posestrimi »Mladosti« in omladinskim pobratimom! Odsekom priporočamo »Mladost« v naročilo in branje. Stane letno 20 K.

Pismo iz Morave. Prejel sem obširno pismo od br. Svobode, ki bo zanimalo tudi druge. Zato objavljam sledeče odstavke. »Mili brat! Bratski pozdrav in zahvalo za velikonočno razgledko! V duhu sem Ti tudi jaz vračal voščila, pisati pa preje nisem mogel, četudi tako rad dopisujem z Jugoslovani! Imam toliko dela na ramah, da se že vpo-gibam. Mimo drugih opravil pri domačem odseku vodim petje v odseku in v cerkvi, v Zvezini pi-sarni in gospodarskem odseku imam zelo veliko dela, ker izvajamo velike izpremembe, vrhu tega pa moram nadomestovati br. Zampacha, ki je odšel na zdravstveni dopust.

Orjaško naše podvzetje, II. slovanski orlovski tabor, tudi že kaže rožičke. Vsi taborski odseki že delujejo. Jaz sem v taborskem sosvetu zastop-nik tehničnega zbora. Telovadišče imamo krasno, z električno železnico le pet minut od glavnega kolodvora v Brnu. Lesa bomo potrebovali do 400 vagonov, Proračun bo zahteval več milijonov Kč (čehoslovaških kron). Po dosedanjih informacijah bo nastopilo k prostim vajam 5—6000 članov ob-nem.

V letu 1922 bom jubilan! Dne 5. julija bo 20 let, odkar smo pri društvu sv. Jožefa v Lišni ustanovili prvi telovadni odsek, ker je Sokol že takrat začel kazati javno svoj liberalizem in mate-rijalizem. To je bil vzrok postanka naše katoliške telovadne organizacije. Pobudo nam je dajal zlasti znani župnik P. Metod Hošak, ki do danes deluje v Lišni. Začetek je bil težak, a z božjo pomočjo smo dosegli lepe uspehe. Kakšna razlika med ča-som, ko sem l. 1904 predaval na krščansko-social-nem shodu na Velehradu po dveletnih izkušnjah o ustanavljanju krščansko-socialnih telovadnih od-sekov, in letošnjim letom, ko pripravljamo tabor za leto 1922! Dobro dene to človeku, zlasti, ko se spomnim, da sem po svojem 14. letu daroval polo-vico vsega razmišljanja in četrtino dela Orlu. Zato se toliko veselim te dvajsetletnice, da si nosimo naziv »Orel« šele od leta 1909.

V naši republikli zadobiva Orel vedno večji pomen in raste zlasti na Slovaškem, kjer deluje kot tajnik br. Válek iz Lišne. Celó vlada, ki nas je pod raznimi vplivi nasprotnikov vedno prezirala, nas zdaj priznava in nam izreka zahvalo. Velik po-men je imela mobilizacija župe Brno (Sušilova, po moravskem narodnem buditelju, pesniku duhovniku Sušilu), delna mobilizacija boskovicke župe Kre-kove in pripravljenost vseh ostalih žup proti bolj-ševškemu puču (poizkusu prevrata).

Ako bom dobil dopust, grem tudi v Strass-burg. Medsebojnih stikov med nami in Vami ni prav nič treba gojiti pri nas, ker imajo med nami dosti vnetih pospeševalcev. To vse je storil naš izlet v Maribor in Ljubljano. Upam, da bo tudi Vas mnogo prišlo v Brno. Veselimo se Vas in z odpr-timi rokami Vas bomo sprejeli. Iz pisem Vaših našim bo udeležba velika. Če Bog da, se vidimo na jesen v Ljubljani.

Ravnokar odhajam v Olomuc k ustoličenju moravskega metropolita senatorja dr. Stojana na nadškofovsko stolico sv. Metoda. 25 posebnih vla-kov pelje tja. Ljudstva bo okoli 70.000.

Vašemu in našemu delu daj Bog uspehov!«

J. II.

Jugoslov akad. Orel na Dunaju.

U razvoju smo tek, pak će trebati čekati dok ćemo moći poletjeti, ne možda da nas svijet vidi,

nešto da diobu bratske ljubavi sa ostalim Orlovima. Ove godine započeli smo rad tek o Božiću, jer ni-jesmo prije dobili dvorane za vježbanje. Uspeh možemo u toliko zabilježiti, što je pojedinac osjetio potrebu, da radi ne samo na tjelesnom razvoju svoje osebe, nego i da se brine za što bolji razvoj samog društva.

Predsjednik Jure Vranešić, kojeg moramo označiti, kao idejnog utemeljitelja tog »Orla«, za-hvalio nam se radi preopterećenosti posla na časti, te smo na izvanrednoj glavnoj skupštini od 7. maja izabrali novog predsjednika, brata Dragu Harastia. Ove godine nas ima 28 članova, od kojih ali ne vježbaju svi. S nama zajedno čine u dvorani jednu cjelinu braća Česi, koji su kao dobri vježbaci naši prednjaci. Vježbamo svakog tjeđna jedanput, svi zajedno, a oni, koji se usavršuju za prednjake, još jedanput posebno. Mnogo gojimo lahkú atletiku, pošto imamo na raspoložbu svemoguću sprave (orodje). — Svi uvjeti za naš daljni život su ovdje, samo nam stanje blagajne pokazuje ciglih 186 kru-na austrijskih.

Dakle sotim se ne da graditi u novom od-sjeku. Apeliram stoga na sve prijatelje, da nam potpomognu, stvoriti krila, jer mi hoćemo poletjeti. Inače smo bili vazdan u tjesnoj svezi sa bratskim jednotama češkoga Orla na Dunaju, s kojima će-mo, ako Bog dađe, i zajednički nastupiti. Bog živi! K.

Vel. Lašće. Na praznik sv. Jožefa je priredil naš odsek telovadno akademijo. Bila je to prva akademija v našem okrugu, na kateri naj bi ljud-stvo presočalo delo naših telovadnih organizacij.

Sporod akademije je bil zelo zanimiv: med na-stopi telovadcev in telovadkinj so se vrstili govori, deklamacije članov, naraščaja in gojenk. Vzorno je deklamiral br. Prijatelj S. Gregorčičevo »Oljki, vse navzoče je navdušil tudi br. Peček s Pregeljevo »Bog živi«, br. Mramor je pa v deklamaciji »Orli kraljevi na pot« naznanil občinstvu, da nastopi-o člani s prostimi vajami za leto 1921. Bil je lep prizor, ko smo na lepo okrašenem odrú privrkat vi-deli, kako »mogočno Orel plove« in »pod zastavo svoje kličče«. Čudili smo se tudi elegantnemu na-stopu Orlic, ki so vadile težke proste vaje s sprem-ljevanjem pianina in petjem narodnih pesmic. Zelo nas je razveselil nastop »Cicibanov« (deklamacije naraščajnikov). Posebno pozornost je med temi vzbudil nar. Mencin J. (»Vrabci in strašilo«), ki je moral na zahtevo občinstva ponavljati. Naraščaj je nato nastopil petkrat s svojimi vajami in skupi-nami. Ljubek je bil tudi nastop gojenk, ki so vadile vaje z robčki in pele »Mati zakličče, pridne de-kličče«. Br. Mencin nam je v pomenljivi deklama-ciji »Ali ste jih videli« pojasnil pomen orlovstva po vojski med našim ljudstvom. Višek navdušenja in veselja je bil pa pri zadnjem prizoru, ko so na-stopile vse telovadne organizacije v lepih novih krojih in zapele obnem z navzočim občinstvom (vsi stoje!): Dvignite, Orli!

Akademijo je z izpremenjenim sporedom od-sek ponovil na velikonočni ponedeljek. Našemu vabilu so se odzvali vsi odseki okrožja; videli smo celo več bratov daljnega šentjurskega odseka, ves naraščaj gregorškega odseka in prijatelje našega gibanja iz Dolenje vasi, ki so prišli peš v Lašče. Vsi so se navdušili za krščansko orlovsko misel in za pravo izobrazbo ter pošteno zabavo naše mla-dine. Akademijo sta počastila tudi pisatelj »Zlate

knjige», br. Terseglav, in prejšnji naš kaplan g. Kovarič iz Ljubljane. Njuna govora nam bosta ostala živo v spominu.

Bratje! »Naše vrste se širijo in napredujejo, narod objemajo!« Glejte, da se to uresniči tudi na našem okrožnem taboru meseca avgusta!

Ljutomer. Dolgo sem čakala, ker sem upala, da se bo oglasila sposobnejša od mene, ki bi poročala o našem delovanju. 29. avg. 1920 je bil za nas res slovesen dan — ustanovile smo si svoj orliški odsek. Začele smo ga v imenu Njega, ki je naš Začetek in Konec — sprejele smo skupno sv. obhajilo, nato nam je g. kapl. Lovrec govoril o potrebi ustanovitve. Vслед hudih notranjih bojev — ker so nekatere članice vsled užaljenega samoljubja hotele razrušiti komaj započeto delo — smo imele ustanovni občni zbor šele dne 10. oktobra, ki je obenem majnik razvoja za našo mlado organizacijo. G. voditelj kapl. Ferik nam je v krasnih besedah razložil na podlagi »Zlate knjige« namen orliške organizacije in povdarjal, da bodo Orlice le tedaj prospevale, ako se bodo držale vzora vsakega Orla, ki je: »Spoštovanje in dejanska ljubezen do Boga, do ljudstva in neomadeževanega življenja.« Izid volitev je bil sledeči: Predsednica Marija Lipovec, podpreds. Vlasta Pučko, tajnica Ivanka Kopicer, namestnica Anica Nedl, blagajničarka Ottilija Črček, namestnica Antonija Husjak, odbornica Marija Magdič. Vaditeljski zbor: načelnica Marija Nedl, podnač. Franciška Babič, vaditeljici: Hedvika Berič in Amalija Rudolf.

Potem smo imele redne sestanke, na katerih so nastopile vedno štiri sestre kot govornice, ki so obravnavale večinoma vprašanja iz »Zlate knjige«; a tudi gospodinjstvo je zavzemalo odlično mesto. Igrale smo tudi vedno kak kratek prizor iz S. Sardenkove zbirke. Naš dramski odsek je prvi priredil v našem izobraževalnem društvu Miklavžev večer. Uprizorili smo igri: »Lepota slepi«, ki jo je igral naraščaj in »šaloigro: »Pri posredovalki«. Pozneje smo uprizorile z velikim uspehom dvakrat igro »Fabiola in Neža«. — Sestre Orlice, naprej po začrtani poti! Skrbimo, da se bo naš odsek še naprej tako lepo razvijal. Bog pa naj blagoslovi naše delo in mu daje rast! Bog živi! — Tajnice namest.

Ljubljana — Sp. Šiška. Zadnji čas je, da se tudi naš odsek oglasi v »Mladosti«, da ne bodo drugi mislili, da spi spanje pravičnega. Odsek šteje zdaj 34 rednih članov, med temi 20 telovadcev; ni nas malo, pa vseeno ne napredujemo, kakor bi morali. Manjka vztrajnosti, za orlovske ideje navdušenih delavcev, takih, ki bi se z vso energijo vrgli na delo za odsek, ki kar kriči po delavcih; manjka nam tudi primernih prostorov. Kljub vsem težavam smo letos prvič nastopili z javno akademijo v telovadnici šišenske ljudske šole. Nastopili so člani, članice in ženski naraščaj. Moralen uspeh je bil dober, občinstvo zadovoljno. Izvajane točke niso bile brez napak; cela prireditev je bila tehnično in organizatorično premalo pripravljena. Ker je bila to prva prireditev našega odseka, ni mogla uspeti najbolje. Da odsek ne deluje bolje, temu je mnogo kriva premajhna zavest bratov, da so Orli. Nič ne pride iz srca, iz notranjega prepričanja, vse zunanost in prisiljenost. Treba bo še mnogo dela, preden bodo fantje postali res Orli iz pravega, notranjega prepričanja, preden bodo njihova zunanja dejanja odsev njihovega notranjega življenja. Bog živi!

Akademija v Selcih, ki se je vršila dne 20. marca 1921, je zopet dokaz o neumornem in bratskem delovanju škofeloškega okrožja. — Pri akademiji je nastopil celoten selški odsek s sodelovanjem bratov in sester iz Škofje Loke ter bratov

iz Železnikov. — Akademijo je otvoril tamburaški zbor, ki je že dobro izvežban. Nato je sledil pozdrav br. predsednika, dva govora in deklamacija. Za tem se je pričela telovadba. Prvi je nastopil naraščaj. Poznalo se je, da se je pričel vaje pozno učiti, kajti par gibov je bilo slabo naučenih. Zelo smo pogrešali enakosti. Tudi pri članskih vajah, ki sta jih izvajala selški in železniški odsek skupno, bo treba še precej vaje, posebno glede elegancije in kritja. Članice z vajami za l. 1921. so nas popolnoma zadovoljile; tudi petje je bilo dobro. Vaditeljske vaje, ki so jih izvajali štirje člani škofjeloškega odseka, so bile v celoti dobre, vendar smo pa tudi tu pogrešali kritja. Orliške vaje s šopki so bile kaj ljubke in tudi dobro izvedene. Orodna telovadba je bila na vrhuncu, vendar naj bi pa bratje pri javnih nastopih ne vadili vaj, v katerih niso povsem sigurni.

Zaključna skupina je bila prav lepa. Želeti bi pa bilo, da se postavi drugi bradlja v dvorano, občinstvo naj bo le na galeriji in na odru. Akademijo je zaključil tamburaški odsek, ki je tudi med orodno telovadbo igral v splošno zadovoljnost. S.

Sostro. Marsikdo je že začuden spraševal: »Kje je vendar vaš močni »Orel« izpred vojske?« In po pravici! Naš odsek je bil pred vojsko med najmočnejšimi, med vojsko, zlasti pa po vojski bi bil kmalu izginil. Temu ni bila nikakor kriva samo vojska, temuč v prvi vrsti neznosne ovire in težave, kakršnih drugod ne poznate. Te razmere so vplivale kakor slana za naš odsek in mladi krožek. Tudi na našem pogorišču je tlela še iskra ter vžgala svetel plamen. Nekaj bratov, par sester nas je vztrajalo v boju za obstanek, držali smo in vzdržali do boljših časov. V jeseni smo dobili novega voditelja v osebi br. kaplana M. Radoša, ki nas je začel iznova organizirati in navduševati. Na pogorišču se je začela dvigati nova stavba našega »Orla«. Zdaj šteje naš odsek 17 rednih in 5 podpornih članov, krožek pa 17 rednih in 8 podpornih članic. Naraščajnikov imamo 32, gojenk 28. »Mladosti« dobivamo 15 izvodov, »Angelčka« pa 50. Takoj po občnem zboru koncem jeseni smo se poprijeli večerov in telovadbe v krožku in odseku. Udeležba, v začetku majhna, je dosegla dosedaj povprečno število 10 pri odseku, pri krožku pa 11. Tehničnih in organizatoričnih tečajev sta se udeleževala odsek in krožek zelo marljivo. Sad našega dela smo pokazali na skupni odsekovi in krožkovi akademiji 13. marca 1921 v društvenem domu. Celo oko in uho strogega kritika ne bi moglo zaslediti kakega nedostatka. Ponosni smo na svoj uspeh! Saj je bil to uspeh dela odseka in krožka, ki se morata še boriti s težkimi zaprekami.

Akademijo je otvoril mešan zbor s pesmijo: »Kadar mlado leto!« Sledil je nagovor br. M. Jančarja: »Kvišku srca!« Za svoje res orlovske in navdušujoče besede za krščanske vzore je žel govornik iskreno priznanje občinstva. Nato se slika spreminja: Mešan zbor zapoje pesmico: »Mladosti ni!« Takoj za njim nastopi br. Fr. Kocijančič, kovaško napravljen deklamator O. Zupančičeve: »Kovaška.« Komaj zapusti kovač pozorišče, prikoraka na oder polrdeča četica naraščajnikov, ki v splošno zadovoljstvo proizvajajo svoje proste vaje za l. 1921. Od druge strani se prikaže belooblečena četica gojenk, ki je s svojim nastopom in vajami z zastavicami kar očarala gledalce. Sledile so odsekove in nato krožkove vaje, proizvajane z ritmično enakomernostjo in natančnostjo. Ob tej priliki so nastopile članice v belih oblekah. Sestra Marija Habič je nato iznenadila občinstvo z izvrstno prednašano deklamacijo: »Mi vstajamo!« (Gorazd.) Deklamaciji so sledile vaditeljske vaje članov, precizno izva-

jané, in nato lepe simbolične vaje članic, ki so se s celo dušo vživele v simbolične gibe in tako svojo nalogo prav sijajno rešile. Za simboličnimi vajami pa narede vsi nastopajoči lepo naštudirano skupino, katero pozdravlja občinstvo z burnim ploskanjem. Potem še enkrat obišče pevski zbor navzoče s pesmijo: »Pevec.« Lepo uspelo akademijo zaključí burka: »Mutasti muzikant.«

Točke sporeda so se hitro vrstile, da so se navzoči opravičeno čudili tako hitremu nastopanju in redu pri tako bogatem sporedu. Po tej akademiji se še bolj zavedamo, da vstajamo. Pa smo si tudi v svesti svoje moči. To smo že tudi pokazali, ko smo namreč priredili na drugo nedeljo po Veliki noči izlet na tri ure oddaljeno Prežganje, da bi vzbudili tamošnji odsek. Tega izleta se je udeležilo 9 članov in 13 članic. Priredili smo gori majhno akademijo s telovadbo članov in članic, z govori, deklamacijo in dvema burkami. Uspeh našega obiska se bo pokazal v prihodnosti.

Na praznik sv. Jožefa 19. marca smo imeli svoj praznik. Med prvo sv. mašo smo šli k skupnemu sv. obhajilu, člani in naraščaj v krogih, gojenke pa belo oblečene. Popoldne smo počastili Najsvetejše z uro molitve in petjem. Velikonočne procesije na Veliko soboto smo se polnoštevno udeležili v krogih.

Tako vam sedaj sporočamo, da vstajamo; iskrica, ki je dolgo le tlela pod pepelom, je vzplamtelá; stavba našega Orla raste, se izpopolnjuje.

Radovljica. Pri nabito polni dvorani »Ljudskega doma« se je dne 1. maja vršila težko pričakovana akademija našega odseka. Ž njo so pokazali člani vsem prisotnim, da niso bile ure, katere so posvečali telesni izobrazbi, brez sadov. Jako velik tehnični napredek razvidimo, ako primerjamo to akademijo z lansko. Mnogo se lahko doseže z vztrajnostjo in dobim vodstvom. Pri lanskí akademiji je manjkala vajam sigurnosti in elegance. Nasprotno so bile pa letos razen nekaj gibov v 2. in 3. prosti vaji dovršeno izvajane. — Največ učinka so dosegle vaditeljske proste vaje, katere so izvršno izvajali štirje člani. — Srečno sta bili izpeljani tudi uvodna slika in sklepna skupina, kateri je sestavil br. F. Kliner. — K popolnemu uspehu je mnogo pripomogla jesenska vzorna vrsta na orodju. — Hvalevredni so tudi vsi naraščaji. Posebno članski je pokazal precej veliko zmožnost. Živa in lepa je bila skupinska vaja gojenk in šolskega naraščaja. — Upamo, da se bo naš odsek z isto vnemo kot za akademijo pripravil tudi za tekmo v Kranju!

Radeče pri Zidanem mostu. Naš odsek je po zimi precej zaostal v svojem delovanju vsled nesoglasja med nekaterimi brati. Toda dobra volja in vstrajnost ostalih bratov je premagala te ovire.

S pomladjo smo začeli zopet redno delovati. Napredujemo počasi zato pa toliko bolj vstrajno. Telovadimo trikrat na teden. Povprečen obisk 8 do 12 članov. Res je to število majhno v primeri z drugimi odseki, zato so pa ti toliko bolj utrjeni v boju z našimi nasprotniki, za lepa orlovska načela. »Mladosti« dobivamo 12. Naraščaja imamo 26. Pod vodstvom brata Seljaka prav dobro napreduje.

Tudi Orlice precej živahno delujejo. Zbrale so tudi gojenke, katerih je lepo število. Godba se lepo razvija, upamo, da postane sčasoma še »orlovska godba«, kajti sedaj nosi še naslov »Godba kmetske knjižnice«.

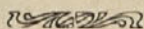
Št. Vid nad Ljubljano. Praznik sv. Jožefa, po Poslovniku obvezen praznik J. O. Z., je bil tudi za nas dan, ki ga je naredil Gospod.

V sprevodu smo odkorakali izpred društvene dvorane z zastavo na čelu ob 8. uri jutraj v župno cerkev, kjer smo obhajali duhovni del praznika: cerkven govor. Vlč. g. dekan V. Zabret, naš predsednik, je imel cerkven govor. Govoril je o srčnosti, čistosti in viteškem vedenju po čednostnem zgledu sv. Jožefa. Po končanem govoru je prejel 116 fantov sv. obhajilo, med sv. mašo je pel članski moški zbor. Po cerkvenem opravilu smo imeli skupni zajutrek, da se nismo preveč razkropili, nato pa skupni izlet v naravo, k približno 2 uri oddaljeni sv. Katarini nad Medvodami.

Izleta se je udeležilo 80 fantov že med potjo smo zapeli Orlovsko himno štiriglasno (znamo jo povečini že na pamet) in še nekaj drugih korolič pod spretnim vodstvom č. g. Fr. Kogejá, ki je skrbel za zabavo s svojim pevskim zborom. Med potjo smo šli poljubno prosto, si nabirali cvetke itd. V svojih srcih pa smo nesli še drug namen s seboj, namreč da tudi pri Sv. Katarini vnamemo srca ondotnih fantov za našo lepo organizacijo in njene ideje. Po daljšem opoldanskem odmoru smo imeli ob pol 2. uri litanije na gori z našim pevskim zborom, po litanijah pa na prostem pred cerkvijo shod. Kot prvi je govoril urednik »Domoljuba« č. g. Fr. Zabret o še vedno preboječem nastopanju naših mož in fantov v boju za našo dobro katoliško stvar, Cerkev, vero in naše verske svetinje; naglašal je: več odločnosti, več ponosa in več požrtvovalnosti v naše vrste, ker se naši nasprotniki v boju proti nam ničesar ne strašijo in ne sramujejo. Poslužujejo se vseh mogočih in vse prej ko lepih sredstev za preganjanje katoliške misli. A če bomo mi v svojih načelih neodjenljivi, neizprosni, odločni, bo vsak poskus nasprotnikov, odvrniti nas od Kristusa, nemogoč, brezuspešen.

Nato je zapel zbor: Triglav moj dom. — Povzel je nato besedo br. predsednik J. O. Z. Jos. Pirc, ki je poudarjal, kako lep je fantovski ponos, če je na pravem mestu; ne morda pri praznitvi vinskih steklenic, ampak pri zdrževanju, samozatajevanju, pri ljubezni do drugih. Spoštuje naj samega sebe, naj se ne valja v blatu mehkužnosti in razuzdanosti. Časi so postali vedno bolj resni in zahtevali bodo resnih mož-mislecev; če jih s pomočjo že precej razširjenih organizacij ne bomo vzgojili, jih ob času resne potrebe tudi ne bomo imeli. Mladi fantje naj se naučijo biti tudi »korajžni«, toda ne korajžni v pretepih in pobjah, ampak pred našimi nasprotniki, ko je treba braniti čast in nedolžnost drugih in tudi samega sebe. Izrazi željo, da se tudi tu osnuje organizacija mladih fantov, ki bo župniji v ponos, domačemu ljudstvu v marsičem v pomoč. Br. predsednik V. Zabret se zahvali govornikoma v imenu navzočih fantov in poda tudi on nekaj naukov vsem navzočim. Br. Fr. Kozjek poda dve deklamaciji: Izgubljeni sin in Vremenski preroki. Pevski zbor zapoje »Slovenec sem« in »Složno«, medtem pa prikoraka vrsta telovadcev v civilnih oblekah. Ko je proizvajala proste vaje, je posilil smeh nekaj ondotnih žensk, kar je bilo znamenje, da niso še nikdar prej v svojem življenju videle telovadnega nastopa mladih fantov. Ob zaključku je g. dekan Zabret v imenu domačih Orlov izrekel br. preds. Jos. Pircu čestitke za god. Tudi bratom vojnikom, ki služijo pri raznih polkih, v južnem delu države, smo v spomin na ta lepi dan napisali in poslali velikonočne orlovske pozdrave.

Polni veselega navdušenja smo se vračali proti domu, krasno vreme nam je mnogo pripomoglo do lepega uspeha, in drugi dan nas ni bolela ne glava, ne žepi.

Na poti od odseka do odseka.¹

Po navadi se ne zanimamo toliko za vsebino govora kakor za osebo govornika in bolj razmišljamo kdo je pisal, kar bremo, kakor kaj je napisal.

Da ne bo vseh takih radovednežev motilo ugibanje, kdo je neki ta novi pisec in večni popotnik, ki Orelnom na platnicah kratek čas dela, bom razodel, da se zelo pogosto izpreminjam, kakor vse na svetu. Med majhnimi velik in med velikimi majhen, sem enkrat vojak, enkrat civilist, včasih duhoven, včasih posveten; pred leti sem bil redovnik v redu Septem dormientium (sedmih spečih), zdaj sem pa zopet posveten ptič iz vrste Orlov. Imam natančen vid (vidim od blizu in daleč, tudi za kulise in v garderobo), dober sluh (tudi za stvari, ki se po tihem govorijo in bi jih ne smel slišati, ker v Ljubljani takoj vse za res vzamejo, čeprav se na deželi le za šalo reče) in pa ostre kremplje in kljun, tako da zgrabim lahko cel odsek, ga odnesem v Mladost in ga na platnicah raztrgam na drobne kose. Posebno odbornike rad trenčiram, če opazim, da se vsled prenapornega delovanja rede. Letam povsodi in koder opazim mrhovino, se spustim na tla, da jo obdelam, najraje na platnicah, kamor znosim vse, kar me mika. — Menda me zdaj poznate, kakšen ptič sem. Če me pa po perju še ne poznate, pa poslušajte moje petje.

Čez zimo so mi zrastle tako dolge peruti, da sem v začetku maja letal cel teden po Dolenjskem. Iz Ljubljane sem se spustil naravnost v Mirno peč. Ker smo v dobi napredka in razmaha prometne tehnike, sem sklenil, da se peljem tja z vlakom. Sredi poti na postajo pa opazim, da sem pozabil v naglici za revizijo potrebne papirje doma. Hitel sem nazaj, zgrabi zavitek tiskovin in letel na tramvaj. Ker je ta vozil prepočasi, sem zfrfotal ven, a na postaji so mi povedali, da je hlapec že odjadral. Kaj naj storim? Kdor ima glavo zato da misli, vedno ve, kaj mu je storiti! Jaz sem molil za tiste brate, o katerih sem mislil, da bodo zvečer v Mirni peči kleli, ker napovedanega revizorja ne bo pravi čas tam.

V Mirni peči »burni viharji divje besneli.« A »Orel zre mirno v sinje višave, strele in gromi ga ne plašeli.« Nasprotniki

namreč ponoči podirajo s krampi, žagami, verigami in samokresi, kar Orli podnevi zgrade. Leseno barako, ki so jo vzlic vsem oviram z veliko požrtvovalnostjo zgradili naši, so že parkrat napredni in demokratični nasprotniki skoro podrli. Bili bi ji zažgali, a je tako visoko zavarovana, da bi s tem le koristili društvu. Kaj bodo dosegli ti divjaki? Sramoto zase in celo vas, naše brate bodo potrdili v dobrem, nezavedne »prebivalce« Mirne peči bodo pa spravili iz mirne peči doli v boj za krščansko poštenje. Katoliške ideje se ne da s kolom ubiti, ne na raznju speči, to dokazuje zgodovina katoliške Cerkve. Bratje, ki vztrajajo ob takih razmerah v zvestobi do poštene organizacije, zaslužijo vso čast! Vendar bi jih še bolj pohvalili, če bi tako kakor parado in krog cenili tudi izobraževalno in tehnično delo in če bi si odborniška mesta bolje razdelili po predpisih Poslovnika in O. Z.

Če se gre dalje na zapad, se pride v Dobrnič. Tam so Orli veseli fantje. Kadar se po trije vkup postavijo in zapihajo v rogove, jim zapoje, da je veselje (zlasti ono: »Preljubo veselje, oj kje si doma«) v Dobrniču. Če bi jim ne bil požar nagajal, bi danes marsikaj znali, kar še ne znajo. Načelnika so dobili iz Rusije, zato so bolj boljše-viki — a katoliški. Ko si uredijo še fantovske večere in organizirajo naraščaj, bodo sicer še v Dobrniču, ampak pomenili bodo pa več kakor en dober nič! Menda jih Trebanjci preje ne bodo pustili na miru.

Ponekod se boje, da bo Orel uničil Marijine družbe. V Ljubljani so celo en učen in izkušen poglavar, ki z govorno in pisano besedo, že pol leta ta strah na prav neprimerne načine po vsej deželi oznanjajo. Jaz pa sem v Dobrniču in sosednjem Žužemberku, pa tudi drugod še, videl, da zaradi Orla Marijine družbe, ki imajo kaj življenja v sebi, nobene sile ne trpe. Nasprotno, Orel jim je dobra opora in pripravljalnica. Če pa kje Orel ni tak, ni dober, ker se ne drži pravil; ravnotako pa tudi Mar. družba ne more biti dobra, če zaradi Orla propada, kar je navadno le prazen izgovor. — Po litanijah so bili skoro vsi Orli na shodu Mar. družbe, potem pa so nastopili na lepem prostoru pred cerkvijo, ki kraljuje nad trgom, k reviziji. Lep odsek je v ž. Nad 50 članov in 60 naraščajnikov! Pol leta šele obstoji odsek, pa že precej znajo. Celo godbo že snujejo. Vidi se, da imajo pridne vaditelje in dobro vodstvo. Medtem ko so v dolini 4 avtomobili lovili liberalne glasove za občinske volitve brez uspeha, se je na višavi krog cerkve

¹ Ker je bilo poročilo revizorja P. Peregrina (na platnicah 5. številke »Mladosti«) nekaterim bratom zelo všeč in se celo tisti niso pritožili, ki navadno vso Mladost grajajo, sem ponovno dal P. Peregrinu platnice na razpolago. Upam, da bo tudi svojo drugo pot opisal v zadovoljnost čitateljev in v korist bratom, ki zajemajo nauke najraje iz platnic. — Op. ur.

navduševalo nad 100 mladih src za vzore krščanskega življenja in mišljenja...

V Zagradcu građe elektrarno in kujejo žeblje. Pa tudi odsek bodo menda zgradili in skovali počasi. Ker ga počasi delajo, bo menda toliko bolje narejen. Če mi ne bo kdo zameril, češ: kaj to briga Orle, bom omenil tudi veliko naravno čudo, da ima v Z. ena sama koklja 45 piščancev; 25 jih je zlegla pura. Menim, da ni narobe, če to povem, saj je tudi od ptičev!

Med dolino Krke, ribniško dolino in Kočevjem leži Suha Krajina. Ribnica ne spada več k nji, četudi tam suho robo izdelujejo. Suha se ta deželica imenuje zato, ker po nji ne teče nobena voda. Love jo le izpod neba, če jo pa nebo ne da, jo vozijo po dve uri in dalje iz Krke. Pred vojno so upali na vodovod; odkar je pa umrl poslanec Žitnik, nimajo več Kranjci tega upanja. — Spomladi je tudi tu lepo. V Ambrusu so poživili po vojni Orla, ki je razpadel. Škoda, da niso pred vojno vodili društvenih knjig in zapisnikov, kakor jih morajo danes odseki; nebi se jim bilo izgubilo okrog 20 krojev in telovadnih oblek! V A. pogajanja Orla kvišku neumorni delavec, organist B., zgled orlovskih organistov. Tudi v telovadbi niso zadnji. Kaj pa še vse treba izboljšati, sem jim povedal na uho. Na platnicah naj jim bo prizanešeno, ker so me z vso častjo na vozu odpeljali v Hinje. Kot ambruško posebnost navajam, da pri krstu izganjajo hudobnega duha pred cerkvijo. Nekoč je baje odtod planil med fante iz Hinj, ki so ravno pili in kričali v bližnji gostilni. Ker ga g. župnik iz gostilne ni mogel sam izgnati, so prišli vsi Ambrušani z orodjem in s kamenjem skupaj in so pogrnili fante tako daleč iz vasi, da so ga jim temeljito izgnali. Zadnjemu je šel rogač pri palcu leve nože ven in ga zmečkal (hudomušneži pa trdijo, da ga je le eden s skalo pobil na nogo).

Hinjci nimajo nobenega društva, četudi leže tako lepo, kakor gnezdo vrh gore. Prav bo, če se organizirajo tudi hinjski fantje, da ne bodo samo ptiči pri poliči. Imajo dva sposobna voditelja, prostor in drugo se bo sčasom že dobilo, kakor se je drugod. Korajža velja! Sicer so pa že nekoliko napredovali: eden je že predlagal, da se vpelje orlovski pozdrav Bog živil! Treba bo toraj le še organizirati odsek, upeljati fantovske večere in telovadbo, z drugimi stvarmi pa lahko počakajo še en čas.

Tudi v Strugah, kjer je poleti vroče, čakajo, kdaj jim vzraste telovadnica. Vendar skromno pripomnim, da bi do danes Orlov ne bilo, če bi povsod čakali, da jim

bo kdo postavil dom. Pravi ptiči si sami znosijo gnezdo skupaj! — To potrebo so spoznali letos Dobrepoljci, ki so začeli vendar pošteno migati. Malo sram jih je še, ker so — nekdanji prvi — ostali zadnji, ampak, če se zares poženejo, bodo kmalu drugje zopet dohiteli, če ne pretekli. Zveza jim tako dolgo ne bo dala miru, da bodo vzleteli in plavali tako visoko, kakor se spodobi za tako imenitno dolino. Upam, da bodo smeje platnice prihodne leto že odmevati same hvale dobrepoljskega Orla in da bo treba pisati člane na dve poli, ker na eno ne bodo šli vsi!

Ribnica! Kje je ne poznajo? Kdo je ne hvali? Že, no, tudi jaz, ki nerad hvalim, bi jo, ampak — premalo jih je, Orlov! Cel svet jih je poln, Ribničanov, odsek pa šteje komaj 25 članov. Brihlni, spretni so, groše imajo, dvorano, učitelje in vaditelje, pa jih je le 25. Če bi bilo vse prav, bi morali imeti v fari 4 odseke, svoje okrožje! Kaj praviš na to? Vzdihi iz srca in reci: prezgodaj se hvalimo. Menda bodo Orlice, ki so se ravnokar ustanovile, pokazale fantom, koliko čebelic gre v en panj.

Tisti bratje, ki ne vedo, kako potrebni so točni zapisniki sej in občnih zborov ter vseh predpisanih spisov, naj gredo vprašat v št. Jurje pri Grosupljem. Tudi št. Jurci so imeli orlovsko godbo. Ker pa niso vodili zapisnikov, zdaj taje nekateri godci, da bi bila to orlovska godba in si prisvajajo godala, kupljena z denarjem, nabranim za orlovsko godbo, v zasebno last in trdijo, da niso ne to ne ono, ne tiči in ne miši. Ker pa ni bilo sejnih zapisnikov in splah nobenih poslovnih papirjev izpred vojne, so dobili pravdo! Vendar št. Jurci hočejo biti Orli in ne zaostati za sosedi. Zato zdaj pripravljajo gradivo, da si postavijo gnezdo nad župnikovim hlevom. Tam bodo telovadili, igrali, peli, modrovali in sejali, da bo veselje. Gospod Janez v Šk. jim že slika kulise. Da bo slika popolna, povem tudi, da imajo v št. Jurju svojo artiljerijo. Ko sem se potil proti železnici, je ravno streljala g. župniku za god. Vračajo se tako po malem zopet stari mirni časi, ko so ob slavnostnih prilikah veselo peli zvonovi in grmeli topiči po naši domovini.

Zvonilo je v celi šmarski fari delopust k Binkoštim. Zato sem sklenil, da se tudi jaz ne bom več potepal po Dolenjskem in strašil odsekov, ampak jo urezal za lepe praznike v Ljubljano gledat, kako bodo letos birmovali. Popasel sem lep del dežele, v lice sem ogorel kakor Malajec, tobaka mi pa to pot ni zmanjkalo.

P. Peregrin.